

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

Bakalářská diplomová práce

**Režijní a dramaturgická činnost
Dušana Sitka v Kroužku divadelních
ochotníků ve Hvozdné**

Zuzana Řezníčková

Teorie a dějiny dramatických umění

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Tatjana Lazorčáková, Ph.D.

Olomouc 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne 24. dubna 2012

.....

Zuzana Řezníčková

Poděkování

Děkuji Doc. PhDr. Tatjaně Lazorčákové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské diplomové práce, Dušanu Sitkovi, Jindřichu Bednaříkovi a všem členům Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné, kteří mi při vzniku práce pomohli.

Obsah

Úvod.....	5
1. Kulturní a společenská situace v obci Hvozdná.....	9
2. Vznik Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.....	10
3. Historie Kroužku do příchodu Dušana Sitka v roce 1985.....	12
4. Vývoj činnosti Kroužku po příchodu Dušana Sitka.....	23
4.1. Druhá etapa spolupráce Dušana Sitka s Kroužkem..	27
4.2. Dramaturgické postupy.....	29
4.3. Režijní postupy.....	35
4.4. Činnost herecká a lektorská.....	43
4.5. Organizační činnost.....	45
5. Vývoj divadelní činnosti Kroužku po odchodu Dušana Sitka.....	46
Závěr.....	48
Anotace.....	49
Annotation.....	50
Přílohy.....	51
Literatura.....	62
Prameny.....	63

Úvod

Ochotnické divadlo bylo vždy významnou součástí kulturního a společenského života lidí na vesnici, kteří jen zřídka měli možnost zhlédnout divadelní produkce profesionálního charakteru. Vedle divadelního zážitku byl vždy podstatný také moment setkávání se se sousedy a známými, společné sdílení a kolektivní vnímání emocionálně působivého jevu, a proto se také dle mého názoru ochotnické divadlo udrželo v tak hojné míře i do dnešních dob. Přesto, když ochotnický divadelní spolek překoná události obou světových válek, nástup komunistického režimu a s tím související ztrátu veškerého majetku, občasné nedostatky členů a nadšení pro divadlo v obci a nakonec přesáhne 100 let své existence, jde o malý zázrak. Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné se to podařilo a divadelní tradice je v obci udržována pod heslem „Svorně a stále vpřed“ již od roku 1909. Motto spolku vyjadřuje nejen určitý závazek vůči úsilí, které několik generací vynaložilo na vybudování a udržení divadelní tradice, zvětšující se s každým následujícím výročím, ale také motiv divadla coby kolektivního díla. Pětadvacetiletá etapa fungování hvozdenského ochotnického spolku, kterou se touto prací pokusím zmapovat, je samozřejmě výrazně ovlivněna dramaturgickými a režijními záměry Dušana Sitka, ale vedle toho byly vzniklé inscenace také výsledkem úsilí a obětovaného času několika desítek dalších lidí, kteří tak umožnili naplnit a dále posunout ideje zakladatelů spolku.

Práce bude rozčleněna do pěti základních oddílů. První dva celky věnují nastínění kulturní a společenské situace v obci Hvozdná, ze které vzešly podmínky pro vznik ochotnického divadelního spolku. Ve třetím oddílu stručně představím téměř osmdesátiletou historii Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné (dále jen Kroužek), která předcházela navázání spolupráce jeho členů s profesionálním hercem Dušanem Sitkem. Následných 25 let, během nichž zde Sitek působil coby režisér, je podrobněji zmapováno ve čtvrtém oddílu mé práce. Nejprve nastíním okolnosti počátku této spolupráce a její první výsledky. Zvláštní kapitoly

budou věnovány dramaturgické činnosti Dušana Sitka, divadelní přehlídce Hvozdenký měšec plný pohádek, která z jeho popudu vznikla, dále jeho práci s hereckým souborem a demonstraci jeho režijní poetiky na dvou vybraných inscenacích. V závěrečném oddílu se pokusím o popis současné situace ve hvozdenkém divadle po odchodu Dušana Sitka z hlediska práce nových režisérských osobností a jejich tvůrčích tendencí v návaznosti na předchozí období činnosti spolku.

Ve své práci bych chtěla popsat danou etapu charakterizovanou dramaturgickým a režijním působením Dušana Sitka a zhodnotit její význam z perspektivy celkové historie Kroužku a její případný vliv na další divadelní činnost v obci Hvozdná. Za účelem zasazení historického vývoje Kroužku do kontextu vývoje českého, resp. československého ochotnického divadla jsem nejvíce vycházela z publikace *Cesty českého amatérského divadla*¹ Jana Císaře a kolektivu autorů, která poskytuje poměrně ucelený pohled na vývojové tendence v českém ochotnickém divadle v závislosti na politickém a společenském dění. Jelikož se tato literatura již podrobněji nezabývá stavem českého amatérského divadla po roce 1989 a porevoluční situaci pouze načrtne v závěrečné kapitole *Dovětek 1990 – 1997*, pracuji s ní především v prvních třech oddílech své práce. V mapování historie Kroužku do příchodu Dušana Sitka jsem dále vycházela z kapitol o ochotnickém divadle ve třetím a čtvrtém svazku *Dějiny českého divadla*² od Františka Černého a kolektivu. Publikace *Zlínsko*³ od Vladimíra Nekudy mi poskytla některé základní informace o historii obce Hvozdná, ale co se týče

¹ CÍSAŘ, Jan aj.: *Cesty českého amatérského divadla: vývojové tendence*. 1.vyd. Praha: IPOS, 1998.

² ČERNÝ, František (ed.): *Dějiny českého divadla III*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977.

ČERNÝ, František (ed.): *Dějiny českého divadla IV*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983.

³ NEKUDA, Vladimír aj.: *Zlínsko*. 1. vyd. Brno: Muzejní spolek, 1995.

divadelní činnosti, obsahuje záznam o datu založení Kroužku, stavbě Spolkového domu a pouze několik stručných údajů o jeho historii. *Místopis českého amatérského divadla*⁴ Vítězslavy Šrámkové, Jiřího Valenty a kolektivu uvádí ve spojení s hvozdenským spolkem řadu přesných dat z jeho historie, což jsem využila ve třetím oddílu své práce. Publikace *Listy ochotníkům*⁵ A. M. Brousila, *Ve službách Thálie*⁶ Vojtěcha Talíka a Jakuba Rydvana, *Divadlo na vesnici*⁷ Františka Smažíka a *Cestou k ochotnickému jevišti*⁸ Oldřicha Stibora mi pomohly především získat pohled na celkovou problematiku ochotnického divadla první poloviny 20. století z hlediska organizačních záležitostí, techniky režie a dramaturgie, funkcí a povinností členů a vůbec fungování ochotnických divadelních spolků.

Další materiály pro vznik své práce jsem našla ve Státním okresním archivu Zlín-Klečůvka, kde jsou umístěny dvě kroniky obce Hvozdná, ve kterých mají své místo také oddíly o kulturním a společenském životě, který byl od roku 1909 organizován převážně z iniciativy divadelního spolku. Dále jsem zde našla několik listin z nejstaršího období fungování Kroužku, ale především zprávy Místního národního výboru ve Hvozdné, které dokumentují období činnosti spolku pod hlavičkou

⁴ VALENTA, Jiří – ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava aj.: *Místopis českého amatérského divadla I*. 1. vyd. Praha: IPOS-ARTAMA, 2001.

⁵ BROUSIL, Antonín Martin: *Listy ochotníkům*. 1. vyd. Praha: Novina, 1942

⁶ TALÍK, Vojtěch – RYDVAN, Jakub: *Ve službách Thálie: české divadlo ochotnické: soubor dokladových statí I, II*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství a propagační podnik M. Talíková, 1944.

⁷ SMAŽÍK, František: *Divadlo na vesnici*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 1948.

⁸ STIBOR, Oldřich: *Cestou k ochotnickému jevišti*. 2. vyd. Olomouc: Krajský výbor KSČ v Olomouci, 1946.

Osvětové Besedy. Velkým přínosem pro mou práci byla možnost pracovat s materiály vlastního archivu Kroužku, který díky pečlivému spravování obsahuje množství dokumentů ze všech etap jeho fungování, tedy i z období mnou sledovaného. K dispozici jsem měla také fotky a programy inscenací. Dále jsem vycházela z publikací, které Kroužek vydal u příležitosti výročí založení: *90 let svorně a stále vpřed*⁹, kterou sepsal Vít Polášek, *95 let svorně a stále vpřed*¹⁰ a *100 let svorně a stále vpřed*¹¹, jejichž autorem je Dušan Sitek. Tyto publikace obsahují velmi podrobně zpracovanou historii Kroužku od jeho založení až po sté výročí v roce 2009 a vychází převážně ze zápisů z výborových schůzí, jak jsem zjistila studiem těchto záznamů. Dobové reflexe některých inscenací jsem našla v časopise *Amatérská scéna*, popřípadě ve zpravodajích přehlídek Krakonošův divadelní podzim a Jiráskův Hronov.

V neposlední řadě mi byla cenným zdrojem informací e-mailová korespondence a následný osobní rozhovor s Dušanem Sitkem, během kterého jsme se věnovali především tematice jeho režijních a dramaturgických záměrů a jejich realizaci, což jsem následně zúročila v oddílu věnovanému spolupráci Dušana Sitka s hvozdenskými ochotníky.

Přílohu práce tvoří fotografie z vybraných inscenací, divadelní programy, seznam divadelních her hraných souborem Kroužku do roku 1985 a protokol o zapojení divadelního spolku do Osvětové Besedy.

⁹ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*. 1. vyd. Hvozdná: Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné, 1999.

¹⁰ SITEK, Dušan: *95 let svorně a stále vpřed*. 1. vyd. Hvozdná: Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné, 2004.

¹¹ SITEK, Dušan: *100 let svorně a stále vpřed*. 1. vyd. Hvozdná: TRINITAS, 2009.

1. Kulturní a společenská situace v obci Hvozdná

Obec Hvozdná leží přibližně osm kilometrů severovýchodně od krajského města Zlín a první písemná zmínka o její existenci se datuje rokem 1446. Obyvatelstvo se vždy sestávalo převážně z chudších sedláků a řemeslníků, z nichž velká část ke konci 19. století pravidelně odcházela na část roku za prací mimo domov.¹² Převážně z iniciativy těchto zcestovalých spoluobčanů vzešly podmínky pro vznik a vývoj kulturní činnosti v obci. V Kronice obce Hvozdná popisuje tyto začátky Josef Navrátil: „*Teprve zedníci a tesaři, kteří při své práci poznali širší kus světa a poznali různý způsob a cíl shromažďování, založili v roce 1909 spolek Kroužek divadelních ochotníků, jejichž úkolem bylo a zůstalo pěstování dramatického umění vůbec, šlechtění mravů a ducha a podporovati ústavy a podniky veřejně prospěšné a dobročinné.*“¹³

Založení Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné v roce 1909 bylo pravděpodobně první větší kulturní událostí v obci. Do té doby zde fungovala pouze školní knihovna, ale o žádných akcích nebo spolecích divadelního charakteru nejsou zmínky.

¹² NEKUDA, Vladimír: *Zlínsko*. Cit. d., s. 446.

¹³ NAVRÁTIL, Josef: *Obec Hvozdná – vlastivědný náčrt obce od nejstarších dob až do roku 1938*. Rukopis. Státní okresní archiv Zlín – Klečůvka. Fond Archiv obce Hvozdná. Nestránkováno.

2. Vznik Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné

V roce 1909 se v obci Hvozdná uskutečnily první aktivity divadelního charakteru. K tomuto datu zde žilo asi 750 obyvatel, převážně chudších řemeslníků, přičemž mnozí z nich trávili část roku kvůli práci mimo domov a vraceli se pouze na dobu zimních měsíců. Veškerý zdejší společenský život spočíval v tradičních zábavách a muzikách, jejichž četnost a návštěvnost však byly podřízeny ekonomickým a časovým možnostem obyvatel obce. Snahy o pozvednutí kulturního prostředí vycházely hlavně z iniciativy vedení místní školy. U příležitosti hodů, svateb a různých výročí byly místními vyučujícími a jejich žáky secvičována krátká recitační pásma. Právě z popudu tehdejšího učitele Josefa Prášila došlo k prvnímu divadelnímu počínu v obci, kdy společně s dalším hvozdenským občanem Františkem Bergerem inscenovali situační komedii Františka Šamberka **Palackého třída číslo 27**. Kromě převážně mladých protagonistů se ke spolupráci nabídl také místní hostinský Alois Staněk a umožnil nově vzniklému souboru hrát v prostorách svého hostince.¹⁴ Úspěšná premiéra dne 7. února 1909 byla motivací k další divadelní činnosti a posléze vedla k rozhodnutí založit oficiální divadelní spolek.¹⁵

¹⁴ Počáteční absence jeviště je vyřešena nejprve zapůjčením staršího jeviště z nedalekého Kostelce u Štípy. Po zdařilé premiéře dochází ke stavbě vlastního jeviště za finanční půjčky 300 korun od hostinského Aloise Staňka. Srov. POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 9.

¹⁵ Pojmem „spolek“ se v běžné řeči označují různé formy sdružení. „V *technickém (právním) slova smysle rozumí se však spolkem (něm. Verein) jen taková forma sdružení, kde soubor jednotlivců tvoří nový subjekt právní.*“ Spolky mají vlastní správu a jeho podstatou je dobrovolnost sdružování jeho členů. Srov. Sdružení pro Ottův slovník naučný: *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. Díl 23*. Praha: Argo, 2000, s. 893.

Nejprve bylo nutno zformulovat pravidla praktického fungování spolku a představy o jeho činnosti. Tyto stanovy obsahovaly účel vzniku uskupení a prostředky zvolené k jeho naplnění, dále seznam členů a jejich rozdělení podle funkcí, které v organizaci zastávají. Práva a povinnosti členů byly přesně definovány. Právem členů je myšlen podíl na celkovém fungování spolku, což znamená především případnou organizaci a účast na divadelních i mimodivadelních akcích a participaci na vedení spolku v případě zájmu člena. K povinnostem patří dodržování stanov a řádů spolku, včasné placení členských příspěvků a zákaz spolupráce s jiným spolkem bez vědomí výboru.¹⁶ Dále stanovy udávaly pravidla pro fungování vedoucího orgánu spolku – výboru. Po schválení těchto stanov Zemským místodržitelstvím v Brně dne 6. dubna 1909 byla oficiálně zahájena činnost spolku pod názvem Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné. Byl zformován první výbor, jehož předsedou se stal František Berger, který společně s učitelem Josefem Prášilem také zajišťoval režijní činnost. Dále zde působil jednatel Pavel Hvozdenský, pokladník František Holeňák, hospodář Augustin Berger, místopředseda František Krejčí a dalších deset členů. Na konci roku 1909 tvořilo členskou základnu spolku 27 hvozdenských občanů.¹⁷

¹⁶ SMAŽÍK, František: *Divadlo na vesnici*. Cit. d., s. 58.

¹⁷ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 10-11.

3. Historie Kroužku do příchodu Dušana Sitka v roce 1985

V zahajovací sezoně hvozdenského ochotnického divadla vzniklo celkem pět inscenací, mezi nimi například úprava opery Antonína Dvořáka **Tvrdé palice** v režii Františka Bergera a Josefa Prášila. V prvních letech existence Kroužku trvala divadelní sezona pouze od podzimu do začátku jara, protože mnoho členů odjíždělo na zbylé měsíce za prací do ciziny. Přesto vznikaly dvě až tři inscenace ročně. Skladbou repertoáru se hvozdenský divadelní spolek příliš nevymezoval vůči převažujícím dobovým tendencím v českém ochotnickém divadle. V repertoáru žádného spolku nesměly chybět hry vysloveně odpočinkového charakteru, tedy nenáročná komedie nebo tehdy velmi oblíbené operety.¹⁸

Brzy byla však činnost spolku ochromena propuknutím první světové války. První zmínkou o divadelní aktivitě během tohoto období je až zápis o představení inscenace **Kříž u potoka** z dubna 1916.¹⁹ To byl však na delší dobu jediný pokus o z literárního hlediska hodnotnější tvorbu. V této době již také doznávaly snahy o předvádění původních českých realistických dramát na jevištích ochotnických divadel.

Kroužek působil již od svého počátku coby hlavní organizátor kulturního a společenského života v obci a po skončení války se tyto kulturní snahy obnovily v předválečné intenzitě. Pod jeho záštitou se uskutečnilo nejen velké množství divadelních představení, plesů a zábav, ale i výletů, zájezdů a sportovních akcí. Kromě toho se členové spolku přímo zasloužili o vznik dalších dvou kulturních institucí, kterými byly spolková knihovna a hudební sbor. Idea založení spolkové knihovny byla přítomna už

¹⁸ Srov. KLOSOVÁ, Ljuba: Ochotnické divadlo v letech 1848 – 1886. In ČERNÝ, František (ed.): *Dějiny českého divadla III*. Cit. d., s. 178.

¹⁹ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 14.

v době zakládání Kroužku. K její realizaci však kvůli nedostatku financí došlo až v roce 1920. Knihy ze začátku poskytovali sami občané a především členové Kroužku. Po druhé světové válce přešla knihovna do správy obce a takto funguje dodnes. Hudební sbor působil od počátku existence spolku v úzké spolupráci s jeho hereckým souborem. Členové sboru ztvárňovali pěvecké party v některých inscenacích - především v operetách a veselohrách se zpěvy - nebo vyplňovali přestávky během divadelních představení.²⁰

Jediným rozdílem oproti předválečné situaci byl přesun veškerých akcí spolku do prostor hostince U Zicháčků. V září 1919 byla souborem uvedena inscenace hry Františka Horečky **Ondráš, pán Lysé hory**. Z hlediska dramaturgie jde o klíčovou inscenaci celé historie hvozdenského divadla. Hru založenou na legendě o zbojníkovi, jenž byl jedním z hlavních aktérů těšínských selských bouří na začátku 18. století, totiž soubor v čele s režisérem Františkem Bergerem upravil jako exteriérové divadlo. V následujících patnácti letech pak vzniklo ještě šest dalších inscenací pro divadlo v přírodě a na tuto tradici navázal Dušan Sitek na konci devadesátých let.

Počáteční ideou pro vznik exteriérového divadla ve Hvozdné bylo vytvoření přístupné inscenace, jejíž představení budou masově navštěvována a umožní spolku větší peněžní zisk. Současně se předpokládalo, že inscenace nebude příliš technicky a finančně náročná.²¹ Ironií je, že se povětšinou jednalo o výpravná dramata náročná nejen na kulisy, ale i na množství herců. Dle dochovaných pramenů se však povětšinou podařilo naplnit očekávání z hlediska zisků i diváckého ohlasu. Například třikrát reprízovanou inscenaci hry **Jánošík** z roku 1927 zhlédlo celkově 1 650 diváků a výdělek z těchto představení činil 8 041,50 Kč, což tehdy tvořilo zhruba čtvrtinu ročního zisku spolku.²²

²⁰ Tamtéž, s. 85-89.

²¹ Tamtéž, s. 59.

²² Tamtéž, s. 63.

Rok po uvedení hry **Ondráš, pán Lysé hory** vznikla další exteriérová inscenace **Radúz a Mahulena** opět v režii Františka Bergera. Hra však údajně nezaznamenala velký úspěch a výnos ze vstupného a následné zábavy po premiéře a první repríze stěží pokryly vysoké náklady při vzniku inscenace. Na několik let tak soubor upustil od produkcí tohoto typu. Následující exteriérovou inscenací hvozdenského souboru byla až úprava hry **Jánošík**, která měla premiéru 5. června 1927. Inscenace hry **Zvoník u Matky Boží**, která měla premiéru o rok později, zaznamenala velký divácký úspěch a dvě reprízy byly dokonce sehrány jako pohostinské představení ve Fryštáku. V první polovině třicátých let vznikly ještě další čtyři inscenace v přírodě: **Rozmajryn, Ondráš, pán Lysé hory, Psohlavci** a **Naši baráčníci**. Posledně jmenovaná měla premiéru v roce 1935 a na dlouhou dobu se stala posledním pokusem o exteriérové divadlo ve Hvozdné.²³

Z přehledu inscenací dvacátých a třicátých let hraných hvozdenskými ochotníky v přírodě lze vyčíst, že soubor cíleně vybíral hry bohaté na davové scény a velkorysé dekorace, které takto mohly vyniknout lépe než při jejich případné realizaci v limitujícím prostoru kukátkového divadla. Z hlediska organizace šlo o komplikované a materiálně náročné projekty, u nichž ale snaha byla nakonec vyvážena množstvím diváků, a tudíž i finančním výdělkem. Kromě linie exteriérového divadla soubor ve dvacátých letech stále upřednostňoval uvádění her lehčích žánrů, jako jsou operety, fraškovité komedie a komické obrazy ze života. Název kusu je v záznamech často uváděn s přídomek „se zpěvy“. Občasnou změnu přineslo inscenování české realistické tvorby. Příkladem je třeba inscenace dramatu Aloise Jiráska **Vojnarka** z roku 1926 v režii Antonína Bednaříka.

Co se týče kvality inscenací, české ochotnické divadlo této doby neumožňovalo příliš často proniknout členům vesnických souborů do techniky samotného herectví a přípravy na zvládnutí vnější stránky role. Herecký projev oscilloval mezi deklamačním tragickým herectvím v dramatech a o něco méně strojeným přístupem ke komickým postavám

²³ Tamtéž, s. 59-66.

z fraškovitých her. O zkvalitnění hereckých projevů u ochotnických divadelníků usilovala Ústřední matice divadelních ochotníků československých, která mimo jiné pořádala divadelní kurzy a dramatické školy.²⁴ Ve Hvozdné proběhl v této souvislosti ve dnech 23. a 24. března 1929 kurz studie rolí, režie a maskování pod vedením režiséra Národního divadla v Brně Aleše Podhorského a za spolupráce redaktora divadelních listů Adolfa Dubovského. Kurzu se kromě padesáti místních ochotníků zúčastnilo také dvacet dalších ze spolků z nedalekého okolí (Vizovice, Štípa, Kostelec aj.).²⁵

Počátkem roku 1928 začal výbor spolku jednat o stavbě divadelní budovy, která by umožňovala soustředit veškerou divadelní kulturu v obci do jednoho prostoru. Soubor by zároveň získal vhodnější technické zázemí, než jakým dosud disponoval v sále hostince U Zicháčků.²⁶ Ještě téhož roku byl zakoupen pozemek pro stavbu. Projekt vypracoval stavitel a člen výboru Pavel Hvozdenský a náklady na celou stavbu nakonec dosáhly částky 114 129, 35 Kč. O veškerých výdajích a příjmech týkajících se budování Spolkového domu byly vedeny podrobné zprávy, ze kterých lze vyčíst, jak velkou měrou se na financování stavby podíleli samotní členové, popřípadě příznivci Kroužku. Samotný proces stavby proběhl v rekordním mezidobí květen až říjen 1929.²⁷ O kvalitě provedené práce svědčí také to, že Spolkový dům slouží coby hlavní scéna hvozdenského souboru dodnes.

Repertoár souboru ve třicátých letech se z dramaturgického hlediska výrazněji nelišil od nastolené linie let dvacátých. To znamená uvádění převážně operetních a komediálních inscenací s ojedinělými pokusy o

²⁴ SCHERL, Adolf: Cesty českého ochotnického divadla v samostatné republice 1918-1939. In CÍSAŘ, Jan (ed.): *Cesty českého amatérského divadla: vývojové tendence*. Cit. d., s. 113.

²⁵ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 25.

²⁶ Tamtéž, s. 67.

²⁷ Tamtéž, s. 68-70.

zpracování českých realistických předloh. Zcela revolučně muselo tedy zapůsobit zařazení protifašistického dramatu Karla Čapka **Bílá nemoc** v roce 1937. Inscenátoři v čele s režisérem Jindřichem Krejčím se tímto přidali k dobové tendenci zobrazení válečné hrozby na jevištích československých divadel.²⁸

S příchodem nacistů začala být činnost spolků a organizací, které oficiálně nepodporovaly nastupující politický režim, ohrožena. Nejdříve byl zakázán Sokol a Orel včetně divadelních souborů, kterými často tyto organizace disponovaly. V červenci 1943 pak protektorátní vláda nařídila omezení činnosti všech válečně nedůležitých podniků. Tvrdá kontrola ze strany vládních organizací, musela prakticky znemožnit fungování řady ochotnických divadelních souborů. „*Ochotnická divadelní představení měla být nadále povolována jen na základě předběžného doporučení okresního vedoucího Veřejné osvětové služby (VOS). Výchozí předpoklad k získání takového doporučení VOS tvořila politická spolehlivost a údajně také umělecká vyspělost všech členů spolku, který o povolení her žádal.*“²⁹

Až do roku 1940 se členům Kroužku dařilo ochotnickou divadelní činnost nepřetržitě udržovat, do konce války však kulturní život obce spíše stagnoval a v divadelní tvorbě spolku nedocházelo ke vzniku inscenací s výraznějšími uměleckými ambicemi. Ihned po skončení druhé světové války se činnost spolku pomalu obnovovala a Kroužek opět začal fungovat coby hlavní kulturní subjekt, sdružující téměř veškeré společenské aktivity

²⁸ Čapkovy protiválečné hry *Bílá nemoc* a *Matka* se v druhé polovině třicátých let staly častou součástí repertoárů českých profesionálních i amatérských scén. Jen o pár měsíců dříve než ve Hvozdné vzniká klíčová inscenace dramatu *Bílá nemoc* režiséra Karla Dostala v pražském Stavovském divadle s Hugo Haasem v hlavní roli. Srov. SCHERL, Adolf: *Měšťanská činoherní divadla v předvečer nacistické okupace a druhé světové války*. In ČERNÝ, František (ed.): *Dějiny českého divadla IV*. Cit. d., s. 340.

²⁹ SRBA, Bořivoj: *České divadlo za nacistické okupace a druhé světové války (1939-1945), Ochotnické divadelnictví*. In ČERNÝ, František (ed.): *Dějiny českého divadla IV*. Cit. d., s. 541.

v obci. Avšak politické a společenské změny se ze začátku padesátých let začaly promítat do fungování celého českého ochotnického divadla, hvozdenký spolek nevyjímaje. „Zásadní význam pro další osudy českého amatérského divadla měly v období let 1945-1948 zřízení státní osvětové péče (dekretem prezidenta Beneše č. 130 z 26. října 1945) a boj o divadelní zákon, který začal výnosem ministra školství a osvěty prof. Z. Nejedlého ze dne 8. června 1945, v němž byl návrh zrušit soukromokapitalistické podnikání v divadelnictví.“³⁰ Státní osvětová péče spočívala především ve zřízení lokálních osvětových rad, jejichž členové měli vyvíjet, popřípadě koordinovat veškerou divadelní činnost v místě své působnosti. Primární snahou bylo soustředit veškeré, do té doby samostatně fungující spolky, pod dohled státem ustanovených komisí.³¹ Zápis z výborové schůze ze dne 17. dubna 1951 popisuje tento stav, kdy byly naráz zrušeny organizace, které fungovaly celá desetiletí, a nejistotu členů spolků plynoucí z této situace. „V neděli dne 22. dubna bude se konat v Otrokovicích schůze Bartošova okrsku.“³² Tato schůze bude poslední a zároveň likvidační, poněvadž všechny divadelní okrsky musí svou činnost likvidovat. Likvidace souvisí s rozhodnutím o zapojení spolku ochotnických do masové organizace. Co bude náhradou za tyto okrsky není dosud známo.“³³ K přidružení Kroužku

³⁰ ČERNÍKOVÁ-DROBNÁ, Jarmila: Ochotnické činoherní divadlo v letech 1945-1969. In CÍSAŘ, Jan (ed.): *Cesty českého amatérského divadla: vývojové tendence*. Cit. d., s. 177.

³¹ Tamtéž, s. 178.

³² Bartošův okrsek Ústřední matice divadelního ochotnictva českého ve Zlíně vznikl v roce 1942 z iniciativy zástupců šesti ochotnických spolků na Zlínsku, v roce 1943 zahrnoval jižní a jihovýchodní část Moravy. Jeho cílem bylo vybudování a udržování ochotnické divadelní činnosti v každé obci, kde to poměry dovolí. Kvalitu divadelní produkce se snažily zvyšovat pořádáním krajské divadelní soutěže. Srov. TALÍK, Vojtěch – RYDVAN, Jakub: *Ve službách Thalie: české divadlo ochotnické: soubor dokladových statí I, II*. Cit. d., s. 51.

³³ POLÁŠEK, Vít: Zápis ze schůze výboru „Kroužku“ konaná dne 17. 4. 1951. Hvozdná: Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

k Osvětové Besedě při Místním národním výboru (dále jen MNV) ve Hvozdné došlo dne 1. června 1952.³⁴ Zapojení do masové státní organizace s sebou přineslo také předání veškerého majetku spolku do veřejného vlastnictví. Z protokolu o připojení Kroužku do Osvětové Besedy vyplývají praktické důsledky podřízení fungování spolku, k nimž kromě ztráty majetku patřila také kontrola veškerých aktivit členů v rámci spolkové činnosti. „*Veškerý inventář i budova kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné bude pod správou Osvětové Besedy MNV. (...) Osvětová Beseda bude plně zodpovědna za veškerou činnost kulturní i zábavnou v naší obci Hvozdné a podléhá kontrole Osvětovému referátu MNV. Není přípustno by některý kroužek při Osvětové Besedě vlastnil nějaký inventář. Osvětová Beseda bude hospodářem veškerého majetku dosavadního kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.*“³⁵

Navzdory tomu, že divadelní spolek fakticky zanikl a řada členů odmítla podílet se za stávajících podmínek na činnosti této násilně vytvořené organizace, snažili se zbylí ochotníci pokračovat v divadelní tvorbě.³⁶ Roku 1955 došlo k dohodě s Osvětovou Besedou, kdy za obnovení divadelní činnosti získali členové Kroužku podíl na správě majetku.³⁷

V tehdejšímu repertoáru lze pozorovat jisté navazující tendence, především v uvádění převážně klasických českých divadelních her: Tylův **Strakonický dudák** (1953) a **Paní Marjánka, matka pluku** (1956), Čapkova **Matka** (1955) nebo Jiráskova **Lucerna** (1956). V letech 1956-1959 se soubor hvozdenských ochotníků zúčastnil několika okresních divadelních soutěží. Nejvýraznějším úspěchem bylo umístění na prvním

³⁴ VALENTA, Jiří – ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava aj.: *Místopis českého amatérského divadla I*. Cit. d., s. 280.

³⁵ *Protokol o zapojení Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné do Osvětové Besedy*. Státní okresní archiv Zlín – Klečůvka. Fond Archiv obce Hvozdná.

³⁶ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 34.

³⁷ VALENTA, Jiří – ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava aj.: *Místopis českého amatérského divadla I*. Cit. d., s. 281.

místě mezi 56 dalšími soubory v Okresní soutěži lidové umělecké tvořivosti v roce 1956 s inscenací **Paní Marjánka, matka pluku** v režii Víta Poláška.³⁸

V šedesátých letech byla činnost ochotnických divadelních spolků poznamenána masovým rozšířením televize. Tím dochází jednak k určitému celkovému poklesu zájmu o divadlo, ale i ke zvýšení nároků na úroveň dramatické produkce. Další změnou je především v oblasti dramaturgie prosazení divadel malých forem.³⁹ Tyto nové umělecké tendence činnost souboru Kroužku příliš nepostihly. V celém desetiletí vzniklo pouze osm inscenací, kdy žánrově šlo stále převážně o nenáročnou veseloherní, popřípadě i pohádkovou tvorbu. Uvedení Moliérový komedie **Scapinova šibalství** v roce 1960 však svědčí o vyšších dramaturgických ambicích inscenátorů. Větší úsilí než divadelní činnosti věnovali v šedesátých letech členové spolku rekonstrukci budovy Spolkového domu. V letech 1966-1969 došlo ke zvětšení jeviště, což se opět neobešlo bez finanční i materiální výpomoci členů.⁴⁰

V roce 1968 se výbor spolku snažil využít uvolněných politických poměrů a pokoušel se o navrácení budovy divadla do vlastnictví Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné. Svědčí o tom zápis ze schůze výboru z března roku 1968: „*Dále L. Machalíček poukazuje na nynější obrodný proces, který probíhá v našem státě a dává široký prostor uplatnit*

³⁸ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 37.

³⁹ Divadlo malých forem je typ dramatické tvorby převážně komediálního a hudebního charakteru s nejednotnou kompozicí. Jedním z charakteristických znaků bývá vyšší míra divácké participace na vzniku výsledného tvaru. V českém kontextu jde o lokálně a časově omezený fenomén, spjatý především s výraznými tvůrčími osobnostmi a jejich specifickou tvorbou. Srov. PAVLOVSKÝ, Petr aj.: *Teatrologický slovník*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004, s. 76.

⁴⁰ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 95.

*demokratické snahy všem spolkům a organizacím. Navrhuje, aby ministerstvu kultury byl zaslán požadavek našeho Kroužku týkající se osamostatnění našeho spolku, dosáhnout právní podstaty a navrácení majetku do vlastnictví Kroužku.*⁴¹ Dříve, než mohlo dojít ke změně stávajícího, pro členy Kroužku nevýhodného statutu, byly tyto snahy přerušeny politickými událostmi 21. srpna 1968, které uvrhly spolek do několikaleté umělecké nečinnosti.

Období, kdy se členové Kroužku věnovali hlavně potřebným stavebním a technickým úpravám budovy divadla, přerušil roku 1972 režisér Vít Polášek. Jeho inscenace hry Ladislava Stroupežnického **Naši furianti**, na které se herecky nebo technicky podílela valná většina členů Kroužku, zvítězila v okresní soutěži divadelních souborů a postoupila tak na krajskou přehlídku, kde byla oceněna druhým místem.⁴²

Okresní divadelní přehlídka se roku 1972 konala v režii Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné. Dramaturgie přehlídky se omezila pouze na lokální vymezení, co se týče účasti souborů. Zajímavostí je, že z pěti účastnících se kroužků divadelních ochotníků tři uvedly inscenaci hry Ladislava Stroupežnického **Naši furianti**. Kromě hvozdenského šlo o soubory z Brumova a z Luhačovic. Další dva soubory se přehlídky zúčastnily s komediemi **Dům u doktorů** (Halenkovice) a **Pomocnice v domácnosti** (Újezd).⁴³ S následující inscenací režiséra Víta Poláška **Kutnohorští havíři a krvavý soud** se Kroužek poprvé dostal na celostátní přehlídku do Vysokého nad Jizerou.⁴⁴

⁴¹ MACHALÍČEK, L.: Zápis z ustavující výborové schůze 31. 3. 1968. Hvozdná: Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

⁴² POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 46.

⁴³ Tamtéž, s. 48.

⁴⁴ První ročník Národní přehlídky vesnických souborů se uskutečnil v roce 1970 v Žebráku. Na podzim příštího roku se druhý ročník konal ve Vysokém nad Jizerou, kde již tato přehlídka zůstala. „*Vznik přehlídky a soutěže byl motivován hlavně tím, že se tyto soubory* (vesnické, pozn. aut.)

V roce 1974 byla poprvé navázána spolupráce s členem uměleckého souboru Divadla pracujících v Gottwaldově. Prvním profesionálním divadelníkem, který zde přijal místo stálého režiséra, byl herec Zdeněk Vašek. Ten upustil od inscenování klasických českých her a se souborem uvedl tři komedie: **Košilka** dramatika a scénáristy Otty Zelenky, Moliérova **Lakomce** a **Loupežníka** Karla Čapka.⁴⁵ V procesu vzniku inscenací na režijním postu asistovali členové spolku. Tato praxe je dle mého názoru jedním z nejvýraznějších kladů spolupráce profesionálních divadelníků s ochotnickými. Členové hvozdenského souboru měli takto možnost přesně sledovat, co obnáší režijní práce a své nové poznatky mohli poté uplatnit při své další činnosti ve spolku.

V květnu 1979 v rámci oslav sedmdesátého výročí založení Kroužku opět proběhla krajská divadelní přehlídka ve Hvozdné. Místní soubor se zúčastnil se svou inscenací divadelní hry J. K. Tyla **Tvrdohlavá žena** a postoupil na národní přehlídku do Vysokého nad Jizerou.⁴⁶

V roce 1980 opustil soubor po osmileté spolupráci režisér Zdeněk Vašek a na jeho místo nastoupil Jiří Juřina – rovněž herec z Divadla pracujících Gottwaldov. Ten zde za svého dvouletého působení inscenoval dvě hry. Avšak zájem o další činnost mezi ochotníky v tomto období klesal a nebylo možné dovést žádný režijní záměr do konce. Rovněž se vyskytly problémy ohledně financování režijní práce, a proto se od další spolupráce s členy profesionálního divadla upustilo. Klesala i návštěvnost divadelních představení a zábav, které spolek pořádal.⁴⁷ Nepříliš budovatelskou náladu

vyznačovaly nižší kvalitou než soubory městské, neboť pracovaly ve zvláštních – velmi často svízelných – podmínkách.“ Srov. CÍSAŘ, Jan: Amatérské činoherní a alternativní divadlo v letech 1970-1989. In CÍSAŘ, Jan (ed.): Cesty českého amatérského divadla: vývojové tendence. Cit. d., s. 291.

⁴⁵ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 48.

⁴⁶ Tamtéž, s. 49.

⁴⁷ Tamtéž, s. 53.

před sedmdesátým pátým výročím založení spolku popisuje zápis z výborové schůze ze dne 3. července 1984: „*Zhodnocení vystoupení souboru v naší obci. Bylo konstatováno, že nemá významu něco takového pořádat. Účastníků nebylo ani takový počet, jaký byl počet účinkujících na tomto vystoupení. Je smutné, že se nedostavili ani členové NV, kteří kritizují, že v naší obci nedělá OB žádnou kulturní činnost.*“⁴⁸

Vynaložené úsilí stále aktivních členů neodpovídalo ohlasu ze strany diváků a řada hvozdnských ochotníků v této době odmítá vyvíjet další kulturní činnost. Roku 1983 se nekoná ani výroční schůze Kroužku a dle záznamů z výborových schůzí je od října 1984 přerušeno také pravidelné zasedání výboru. „*Od měsíce října 1984 se pravidelné schůze výboru nekonaly. Účast členů na výborových schůzích byla malá a nebylo taky co řešit. V Kroužku DO se nenašel člověk, který by byl schopen a ochoten nacvičit divadlo. Proto se členové výboru Kroužku nescházeli a zajišťovaly jen úkoly spojené s uspořádáním nějaké akce.*“⁴⁹

Činnost členů spolku se tak omezuje na pořádání Okresní přehlídky amatérských souborů v letech 1983, 1984 a 1985, kterých se však domácí soubor přímo neúčastní, a na údržbu prostor Spolkového domu.

⁴⁸ SEDLÁŘ, A.: Zápis ze schůze výboru 3. 7. 1984. Hvozdná: Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

⁴⁹ SEDLÁŘ, A.: Kniha protokolů výborových a členských schůzí od 7. 2. 1979 do 20. 9. 1989. Hvozdná: Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

4. Vývoj činnosti Kroužku po příchodu Dušana Sitka

Několikaletá umělecká nečinnost Kroužku je přerušena až v říjnu 1985. Tehdy Okresní kulturní středisko Gottwaldov navázalo kontakt s hercem Dušanem Sitkem, který krátce předtím přijal angažmá v tehdejším Divadle pracujících Gottwaldov (dnes Městské divadlo Zlín). Ten se s členy Kroužku, kteří se po několikaleté pauze snažili obnovit tradici ochotnické činnosti v obci, dohodl na inscenaci jedné divadelní hry.

Dušan Sitek měl v této době s ochotnickým divadlem již četné zkušenosti. Od svých pěti do 18 let byl členem divadelního souboru při chemických závodech v Ostravě-Hrušově. Zde získal prostřednictvím profesionálního vedení⁵⁰ také první zkušenosti s divadelní režii. Během studií v Mariánských lázních působil v souboru malých jevištních forem.⁵¹ Ihned po příchodu do Hvozdne dal Dušan Sitek dohromady nový soubor, který se skládal převážně z mladých začínajících hereckých talentů, ale i z dlouholetých členů Kroužku. „*Věděl jsem, že ve Hvozdne má ochotnické divadlo neskutečnou tradici a že v každém stavení je někdo, kdo stál na jevišti místního divadla. Komediantství se tady dědí z generace na generaci a mně se podařilo dát dohromady dvacet nadšenců, kteří byli ochotni obětovat veškerý svůj volný čas divadlu. (...) Ve Hvozdne mě přijali skvěle, cítil jsem nadšení všech, kteří byli rádi, že po krátkém přerušení jsme navázali na tradici ochotnického divadla ve Hvozdne.*“⁵²

Pro svou první režijní spolupráci s hvozdenským souborem si Dušan Sitek vybral muzikál **Filozofská historie**, jehož postavy věkově

⁵⁰ Působil zde například tehdejší herec Divadla Petra Bezruče Jaroslav Těšitel nebo herec a režisér Alois Müller. Ten do sedmdesátých let působil převážně v ostravských divadlech a od roku 1970 byl režisérem v ostravském studiu Československé televize.

⁵¹ *Rozhovor s Dušanem Sitkem*. Byl pořízen autorem této práce 24. 2. 2012 v Praze. Magnetofonový záznam, uložen v osobním archivu autora této práce.

⁵² *Z e-mailové korespondence s Dušanem Sitkem ze dne 20. 1. 2012*. Písemný záznam, uložen v osobním archivu autora této práce.

korespondují s mladými protagonisty. Premiéra proběhla 22. března 1986 a poté byla hra několikrát reprízována, mimo jiné i na jevišti Malé scény Gottwaldov nebo v Luhačovicích. V květnu téhož roku představil soubor tuto inscenaci na krajské přehlídce Hanácký divadelní máj v Němčicích nad Hanou. Zde získali dva herci souboru za své výkony ocenění poroty.⁵³ Po úspěchu **Filozofské historie** se členové spolku a Dušan Sitek rozhodli pokračovat ve spolupráci. V následující sezoně byla opět nasazena hra lehčího žánru – komedie Carla Goldoniho **Poprask na laguně**, se kterou se soubor opět prezentoval na přehlídce v Němčicích nad Hanou.⁵⁴ Následující Sítkova inscenace divadelní hry Istvána Örkénye **Rodina Tothu** vznikla v roce 1988 také z důvodu malého počtu aktivních herců v souboru, obsazení této komedie totiž vyžaduje pouze čtyři účinkující. Dle vlastních slov si byl režisér Sitek vědom obtížnosti tohoto textu a nároků, které na herce klade zařazením této hry do repertoáru souboru. Záměrně šlo tedy spíše o jakýsi herecký experiment bez ambicí účastnit se přehlídek či soutěží.⁵⁵ V tom samém roce vznikla také inscenace pohádky **Vlk, koza a kůzlátka**. Z dnešního pohledu na celkovou podobu repertoáru souboru znamená tato inscenace výrazný dramaturgický posun. Do této doby totiž neměla v činnosti Kroužku divadelní tvorba pro děti příliš prostoru a za téměř 80 let existence spolku vzniklo sotva šest pohádkových inscenací. Během 25 let působení Dušana Sítka ve hvozdenském ochotnickém divadle, kdy se divadlo pro děti stalo významnou součástí skladby repertoáru, vzniklo celkem 14 pohádkových inscenací.

U příležitosti osmdesátého výročí založení Kroužku byla souborem uvedena inscenace divadelní hry Františka Hrubína **Kráska a zvíře**. Po režijní stránce šlo opět o dílo Dušana Sítka, který vizuální stránku inscenace obohatil o prvky černého divadla a sám také ztvárnil roli Zvířete. Slibně se

⁵³ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 54.

⁵⁴ Tamtéž, s. 54.

⁵⁵ *Rozhovor s Dušanem Sítkem*.

rozvíjející nová etapa činnosti spolku však byla paradoxně zastavena politickými událostmi konce roku 1989. Došlo k zániku Osvětové besedy a místo ní vzniklo Klubové zařízení. V roce 1990 se soubor ještě zúčastnil krajské přehlídky v Němčicích nad Hanou s inscenací **Kráska a zvíře**, ale poté jeho divadelní činnost na dva roky úplně utichla.⁵⁶

První porevoluční léta byla dobou velkých změn nejen v politické, ale i ve společenské a kulturní sféře. Instituce divadla profesionálního i amatérského a její fungování tuto dobu plnou hledání, boření a znovubudování reflektovala. „*Historie vzniku, vývoje a činnosti českých divadelně ochotnických jednot jsou spolehlivým ukazatelem různých údobí i poměrů kulturních, společenských a sociálních.*“⁵⁷ Pádem komunistického režimu zanikla řada do té doby fungujících organizací – mezi nimi také Ústřední matice divadelních ochotníků československých. Bylo nutno založit novou sjednocující organizaci, která by zastřešovala všechny ochotnické divadelní spolky, proto tedy v březnu 1990 vznikla Amatérská divadelní asociace.⁵⁸ Kromě těchto administrativních změn byla porevoluční činnost ochotnických spolků poznamenána také tím, že jejich členové již nemohli nebo nechtěli věnovat divadlu tolik svého volného času.⁵⁹ S obnovením svobodného podnikání a možnosti cestování nacházelo najednou mnoho lidí příležitosti seberealizace jinde než prostřednictvím

⁵⁶ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 55.

⁵⁷ MICHALOV-BARTUŠKA. K.: *Služba českému domovu a jeho kultuře*. In TALÍK, Vojtěch - RYDVAN, Jakub: *Ve službách Thalie: české divadlo ochotnické: soubor dokladových statí II*. Cit. d., s. 142.

⁵⁸ V čele tohoto nového sdružení stanuli vedoucí osobnosti pražských amatérských divadelních skupin: Dušan Hübl, Ervín Hrych a František Mikeš. Sjednotit všechny české amatérské soubory pod jednou záštitou se jim však nepodařilo a ještě téhož roku vznikly další zájmová sdružení například v Brně a v Hradci Králové. Srov. LÁZŇOVSKÁ, Lenka: *Dovětek 1990-1997*. In CÍSAŘ, Jan (ed.): *Cesty českého amatérského divadla: vývojové tendence*. Cit. d., s. 353.

⁵⁹ Tamtéž, s. 354.

zájmových spolků, řada z nich například odešla do soukromých podniků nebo si založila své vlastní. Dušan Sitek se navíc brzy po revoluci začal intenzivně věnovat práci v dabingu, takže ani z jeho strany nedošlo v těchto letech k výraznějšímu impulzu k obnovení divadelní činnosti souboru.⁶⁰ Z této situace logicky vyplynulo dvouleté období, kdy ve Hvozdné nevznikla žádná divadelní inscenace a činnost ochotníků se omezila na správu a údržbu Spolkového domu.

V roce 1992 dochází ke krátkému oživení, kdy pod vedením Dušana Sitka vznikla inscenace hry Ladislava Smočka **Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho**.⁶¹ Tato absurdní komedie plná groteskních metafor a parodických postupů rozhodně není příkladem obvyklé součásti repertoárů ochotnických souborů a v kontextu dosavadní dramaturgie hvozdenského Kroužku lze hovořit o divadelním experimentu, kterým režisér nechal projít jak členy souboru, tak stálé publikum.

I přes poměrný úspěch této ambiciózní inscenace, která byla uvedena kromě pohostinských představení v Provodově a Vizovicích také na krajské přehlídce v Němčicích nad Hanou, se Dušanu Sitkovi nepodařilo zformovat stabilnější herecký soubor, který by byl ochotný obnovit divadelní činnost spolku v předlistopadové intenzitě. V roce 1996 pak vznikla inscenace komedie **Sluha dvou pánů**, na které se však režijně podílel další člen Městského divadla Zlín Jan Nejedlý.⁶²

⁶⁰ *Rozhovor s Dušanem Sitkem.*

⁶¹ POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*, Cit. d., s. 56.

⁶² Tamtéž, s. 56.

4.1. Druhá etapa spolupráce Dušana Sitka s Kroužkem

Po pětileté pauze Dušan Sitek v roce 1997 znovuobnovil svou spolupráci s Kroužkem, a to na úrovni práce jak s dospělým hereckým souborem, tak i s hereckou přípravkou, která zahrnovala děti z mateřské školy a nižších ročníků školy základní. Dle slov režiséra bylo po tak dlouhém přerušení v divadelní činnosti souboru třeba začít prakticky znovu. Proto se také rozhodl inscenovat pohádku **O rohaté princezně**, která umožňovala zapojení účinkujících různého věku a zkušeností s divadlem. Kromě toho, že byl soubor obnoven, byl také obohacen o nové členy, kteří pak v divadelní činnosti i nadále pokračovali a zasloužili se o kontinuitu v té tobě již téměř devadesátileté tradice ochotnického divadla ve Hvozdné. V roce 1998 se převážně dětská část souboru představila v pohádkové inscenaci Dušana Sitka **Broučci**.⁶³ Šlo o vizuálně působivou inscenaci atraktivní nejen pro dětské, ale i pro dospělé publikum. Těmito pohádkovými inscenacemi začala druhá etapa spolupráce Dušana Sitka se souborem hvozdenského Kroužku, během které se zde věnoval nejen tvorbě pro děti, ale také inscenování náročných dramatických textů jako **Maryša** nebo **Gazdina roba**. V tom samém roce vzniká také autorská montáž lidových vánočních her **Hvozdenský Betlém**, kterou je předznamenáno další z dramaturgických směřování Sitkovy režijní činnosti ve Hvozdné. Jde o inscenace vzniklé převážně u příležitosti vánočních svátků a tedy vycházející z vánočních a biblických námětů. Jejich uvádění mělo pravděpodobně obdobnou funkci a účinek jako pravidelné vánoční inscenování stále se opakujících biblických příběhů ve středověkém vesnickém divadle, tedy především jako jedinečná událost, při které se sejde většina obyvatel obce a kdy je důraz kladen na vytvoření emocionálně působivé sváteční atmosféry.

Kromě divadelní činnosti došlo v těchto letech k podstatným změnám také ve správě spolku. V souvislosti s devadesátým výročím

⁶³ Tamtéž, s. 56.

založení Kroužku jeho členové cítili povinnost řádně zajistit právní status spolku podle nových – porevolučních – norem. „Až teprve blížící se 90. výročí založení KDO vyburcovalo dva členy KDO p. Poláška Víta st. a pana Bednaříka Jindřicha, aby se pokusili znovu oživit ochotnickou tradici.“⁶⁴ Podstatným krokem ke znovuoobnovení ochotnického spolku jako samostatné instituce bylo opětovné získání právní subjektivity, neboť Kroužek dosud stále fungoval pouze jako soubor při Klubovém zařízení. Proběhla schůze aktivních členů Kroužku, z nichž byl zvolen přípravný výbor, který měl zajistit registraci občanského sdružení s názvem Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné a přepracovat stanovy z roku 1909. Dne 1. února 1998 proběhla valná hromada, kde došlo ke zvolení nového výboru, jehož předsedou byl zvolen Jindřich Bednařík. Dalšími členy výboru se stali například Josef Langer ve funkci místopředsedy, Milena Juříková ve funkci pokladníka nebo Jiří Juřík ve funkci hospodáře.⁶⁵ Vznikem občanského sdružení byla po více než padesáti letech budova divadla převzata do vlastní péče Kroužku.

K oslavám devadesátiletého výročí vzniku spolku inscenoval hostující režisér Jan Nejedlý divadelní hru Aloise Jiráska **Lucerna**. Tato inscenace po mnoha letech navázala na tradici exteriérového divadla, které ve Hvozdné ve spojitosti s ochotnickým souborem vznikalo ve dvacátých a třicátých letech. Představení se totiž konalo v prostředí zahradní restaurace U Juříků.⁶⁶

⁶⁴ Tamtéž, s. 57.

⁶⁵ Tamtéž, s. 58.

⁶⁶ SITEK, Dušan: *95 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 10.

4.2. Dramaturgické postupy

Funkce režiséra v ochotnickém divadelním souboru v sobě sdružuje mnohem více povinností než sladování uměleckých divadelních složek inscenace jako je tomu u jeho profesionálního kolegy. Léta, která Dušan Sitek působil ve hvozdenském divadle coby hlavní a prakticky jediný režisér, byly v této funkci soustředěny také povinnosti uměleckého šéfa a dramaturga. Kromě toho se podílel na organizaci a technickém zajištění jednotlivých představení a v neposlední řadě také v souboru účinkoval jako herec.

Dramaturgická činnost Dušana Sitka v ochotnickém spolku ve Hvozdné spočívala především ve výběru her adekvátních ke složení souboru a jeho schopnostem. Zde často dochází ke sporu mezi režisérovou ideou o podobě a formě divadelní výpovědi, která má vzniknout, a mezi hereckým i technickým zabezpečením souboru. „*Dramaturgie musí mít na mysli dvojí zřetel: k obecenstvu a k souboru; uvážit, co chce říci hledišti a nač stačí jeviště.*“⁶⁷ Dušan Sitek se coby režisér a zároveň dramaturg snažil obě tyto ambice skloubit tak, aby vznikl oboustranně přijatelný divadelní tvar, který by byl schopen také konfrontace s nedomácím publikem. „*Seznámil jsem se s repertoárem, se všemi hrami, které byli v minulosti ve Hvozdné realizovány, a snažil jsem se vždy přinést hru, která by odpovídala složení a možnostem souboru, hru, která by přitáhla do hlediště co nejvíce diváků, aby se zvýšila možnost reprízovat i hostovat na jevištích v okolí. Nestalo se mi ani jednou, že by někdo z výboru protestoval proti výběru her a já jsem se snažil, aby všichni ke společné práci přistupovali s nadšením a láskou.*“⁶⁸

Členové ochotnických divadelních souborů často z finančních důvodů k inscenování volí raději lehčí dramatické formy, a tak většinou repertoáru dominují divácky nenáročné komedie. Hvozdenskému souboru v čele s Dušanem Sitkem se však dařilo propojit komické, často muzikálové

⁶⁷ BROUSIL, Antonín Martin. *Listy ochotníkům*. Cit. d., s. 39.

⁶⁸ Z e-mailové korespondence s Dušanem Sitkem ze dne 20. 1. 2012.

hry, s typem exteriérového divadla, a tak vznikly divácky i finančně nejúspěšnější inscenace jako **Noc na Karlštejně** nebo **Nebe na zemi**. Díky nim se následně dařilo realizovat projekty s vysokým uměleckým potenciálem, překračující úroveň běžné ochotnické produkce, které zase souboru zajistily úspěchy na divadelních přehlídkách. Většinou šlo o žánr vesnického realistického dramatu, který již určitou tradici v historii hvozdenského ochotnického divadla měl.⁶⁹ Právě postavy těchto her byly podle Sitka nejbliže přirozenému vystupování a vzezření členů souboru, což se pozitivně promítlo ve ztvárnění jejich rolí. „*Bylo mi od začátku jasné, že Shakespeare pro ochotníky nebude, ale že jejich herectví vynikne v českém dramatu. Proto jsem se s chutí pustil do Maryši, Gazdiny roby a dalších, protože právě v těchto hrách se ukázali hvozdenští ochotníci v nejlepším světle a tyto inscenace nás dostaly na národní přehlídku Krakonošův divadelní podzim ve Vysoké nad Jizerou a na Jiráskův Hronov.*“⁷⁰ Žánrovými výjimkami v této koncepci jsou dvě inscenace: tragikomická hra Leonarda Gersheho **Motýli** a muzikálové drama Milana Uhdeho **Balada pro banditu**. Inscenace **Motýli**, která se v roce 2002 představila na národní přehlídce ve Vysokém nad Jizerou, byla zajímavá také tím, že jednu z postav ztvárnila herečka Městského divadla Zlín Milena Marcilisová.⁷¹ Inscenace **Balada pro banditu** (2005), vynikala především vizuální a pěveckou stránkou. Syrovost hry byla podtržena umístěním inscenace do prostor venkovního kruhového jeviště, kolem kterého se nacházela částečně zalesněná plocha s místy pro diváky, toto scénografické řešení umožňovalo větší sepjetí diváků a účinkujících a přispívalo k celkové působivosti inscenace.

Největší dramaturgickou odlišností od skladby repertoáru v době před příchodem Dušana Sitka bylo zavedení linie divadla pro děti, které se

⁶⁹ Jde například o inscenaci divadelní hry Vojnarka A. Jiráska z roku 1926, hry Její pastorkyňa G. Preissové z roku 1933 nebo inscenace her L. Stroupežnického Naši furianti z let 1946 a 1972.

⁷⁰ Z e-mailové korespondence s Dušanem Sitkem ze dne 20. 1. 2012.

⁷¹ SITEK, Dušan: *95 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 32.

do té doby ve Hvozdné téměř nehrálo. Tvorba pro dětské publikum byla ještě posílena existencí skupiny dětských hereckých talentů, kteří nejen, že vystupovali v pohádkových inscenacích, ale postupem času také řada z nich přecházela mezi členy dospělého hereckého souboru a pomáhala tak udržet návaznost v činnosti souboru. „*Těší mě, že se mi podařilo dát dohromady i „přípravku“ mladých herců a každý rok jsme uvedli jednu pohádku. Většina dětských herců se postupem času dostávala mezi dospělé herce a docházelo k jisté kontinuitě. Vychovávali jsme si vlastní dorost a svoje následovníky.*“⁷² Pohádkové inscenace se většinou vyznačovaly působivou vizuální stránkou a brzy se staly pevnou součástí repertoáru. Z divácké obliby těchto inscenací se zrodila idea založení vlastní přehlídky ochotnického divadla pro děti, které bude věnována samostatná kapitola.

Z perspektivy přehledu veškeré divadelní tvorby, která v prostředí hvozdenského Kroužku vznikla za dobu spolupráce s Dušanem Sitkem, lze vysledovat v jeho dramaturgickém přínosu tři linie. Toto dělení je založeno především na žánrové příslušnosti jednotlivých dramatických předloh. Inscenátoři pracovali s určitými standardními vzorci a postupy a v neposlední řadě také s diváckým očekáváním.

První linie je charakterizovaná převážně inscenacemi klasických českých nebo světových dramát a tragikomedii. Z první etapy působení Dušana Sitka ve Hvozdné sem spadají inscenace absurdních divadelních her **Rodina Tothů** a **Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho**, z druhé etapy pak především vesnická dramata **Maryša** a **Gazdina roba**. Především dvě posledně jmenované inscenace jsou příkladem jasného dramaturgického záměru, který počítal jak s dispozicemi členů hereckého souboru, tak s očekáváním a nároky publika domácího i „festivalového“. Poslední inscenací této linie byla úprava dramatu Pera Olova Enquista **V hodině rysa** z roku 2008. Oproti předchozím předlohám žánru českého realistického dramatu, kdy docházelo pouze k minimálním úpravám textů – především ke krácení delších monologů s ohledem na hereckou zvládnutelnost – v pojetí této divadelní hry došlo k výrazné změně. Dušan Sitek přepsal příběh

⁷² Z e-mailové korespondence s Dušanem Sitkem ze dne 20. 1. 2012.

psychicky narušeného chlapce, který je umístěn do prostředí psychiatrické léčebny, pro dívku. Stejně jako u předešlých příkladů této dramaturgické linie jde o inscenaci založenou na vynikajících hereckých výkonech – v tomto případě především Kristiny Sitkové v hlavní roli. **V hodině rysa** se coby moderní psychologická hra zcela vymykala nejen předchozímu dramaturgickému směřování v kterékoliv etapě z historie hvozdenského divadla, ale i v kontextu současné tvorby venkovských ochotnických souborů, šlo ze strany inscenátorů o velmi odvážný krok. Režisér musel počítat s určitým zažitým očekáváním ze strany místního obecnstva, které bylo navyklé na poněkud jinou skladbu repertoáru. Také proto se Dušan Sitka snažil představit tuto inscenaci spíše publiku profesionálních scén jako Studia Z Městského divadla Zlín nebo Divadla Na zábradlí.⁷³

Druhá dramaturgická linie zahrnovala komediální, často muzikálový repertoár, který však oproti předchozí tvorbě tohoto žánru ve hvozdenském divadle nebyl fraškovitého ani konverzačního charakteru. Většina her této linie byla upravena do podoby exteriérového divadla a byla tedy hrána v amfiteátrovém prostoru v areálu myslivecké chaty Lovka. Zde měly v letních měsících stovky diváků možnost zhlédnout inscenace jako **Nebe na zemi** nebo **Noc na Karlštejně**. V několika případech vznikly v rámci této linie u příležitosti oslav vánočních svátků také divadelní tvary s náboženskou tematikou – například **Česká mše vánoční** nebo **Hvozdenský Betlém**. Dušana Sitka lákala při tvorbě těchto inscenací konfrontace mladých a v souboru často začínajících herců s biblickými texty a lidovou poezií.

Třetí dramaturgickou linií, které se soubor hvozdenského divadla pod vedením Dušana Sitky držel, bylo divadlo pro děti. Herecky se na těchto pohádkových inscenacích často podíleli nejmladší členové Kroužku, mnohdy ještě předškolního věku. Na tuto linii navazuje i současná tvorba především mladých režisérských osobností hvozdenského divadla –

⁷³ *Rozhovor s Dušanem Sitkem.*

například pohádkové inscenace **Mrazík** v režii Jakuba Henzelého nebo **O spanilé Barunce** v režii Terezy Řeháčkové.

V následující tabulce je zaznamenán přehled všech inscenací, které Dušan Sitek za dobu své spolupráce s Kroužkem režíroval, seřazených podle data premiéry a příslušnosti k daným výše popsaným dramaturgickým liniím:

ROK	PRVNÍ LINIE	DRUHÁ LINIE	TŘETÍ LINIE
1986		Filozofská historie	
1987		Poprask na laguně	
1988	Rodina Tothů		Vlk, koza a kůzlátka
1989			Kráska a zvíře
1992	Podivné odpoledne dr. Zvonka Burkeho		
1997			O rohaté princezně
1998		Hvozdenský Betlém	Broučci
1999	Maryša		
2000		Nebe na zemi	Sněhurka a sedm trpaslíků
2002	Motýli	Noc na Karlštejně Půjdeme spolu do Betléma	Velká kočičí pohádka
2003		Česká mše vánoční	Příhody lišky Bystroušky
2004	Gazdina roba		
2005	Balada pro banditu		Sněhová královna
2006		Muzikálový koktejl	Vlk, koza a kůzlátka
2007			Malá mořská víla
2008	V hodině rysa		Rumcajs
2009		Palackého třída č. 27	Sedmimířové boty
2010			Ferda mravenec Jak rozesmát princeznu

4.3. Režijní postupy

Za dobu režijního působení Dušana Sitka v ochotnickém spolku ve Hvozdné vzniklo pod jeho vedením 14 pohádkových inscenací pro děti, devět muzikálů, lehčích komedií a vánočních her a sedm absurdních či hořkých komedií a dramát. Každá inscenace z tohoto přehledu nesla určitý otisk režijní poetiky, který se promítal do všech jejích složek, především do hudební a vizuální. Specifikem Sitkovy režijní tvorby bylo vždy akcentování hudební složky inscenace, se kterou pracoval dvojím způsobem. Na jedné straně šlo o inscenace, které již z podstaty svého žánru stály na pěveckých a popřípadě tanečních výkonech účinkujících, a kde tedy hudební složka zákonitě musela dominovat. V tomto ohledu se režisér podle svých slov vždy mohl opřít o schopnosti členů hereckého souboru. „*Ochotníci ve Hvozdné mají k muzice blízko, takže se snažím prošpikovávat i to, co si myslím, že by herecky neuhrali, hudebními čísly, která jim v hereckém projevu pomohou.*“⁷⁴ Na straně druhé stojí divadelní hry, ve kterých má hudba běžně pouze vedlejší funkci, kdy například podkresluje monologické výstupy, popřípadě zabraňuje přílišné fragmentizaci děje během střídání výstupů či představby scény. V pojetí těchto her (jde především o inscenace **Maryša** a **Gazdina roba**) hvozdenským souborem však dostala hudební složka větší prostor, někdy také na úkor textu předlohy. Práce Dušana Sitka s dramatickým textem je charakterizována promyšleným režijním záměrem, který vycházel jednak z určité dramaturgicko-režijní koncepce a v neposlední řadě také z možností a schopností účinkujících. „*Myslím, že každý režisér, když prahne po nějakém textu, tak musí vědět, co s ním udělat. Já jsem známý tím, že tři čtvrtiny textu vyhodím, protože jinak by to asi nebylo hratelné a stravitelné pro diváky. A pak strašně rád používám hudební složku představení, někteří porotci dokonce už stopují minutáž, kolik tam máme muziky... To, co vyškrtám, nahrazuju písničkou a muzikou. Na zkouškách se inscenace rodí jako každá*

⁷⁴ *Rozhovor s Dušanem Sitkem.*

*jiná, ale utkvělá představa v mé hlavě je od prvopočátku, co se rozhodnu text realizovat.*⁷⁵

Při vzniku inscenace Gazdina roba dokonce hudba sloužila režisérovi coby důležitý inspirační zdroj pro celkové emocionální ladění výsledného divadelního tvaru a jeho symboliky. Výrazným vlivem mu v tomto ohledu byla hudba zpěvačky a cimbalistky Zuzany Lapčíkové, kterou se rozhodl hudební složku obohatit. „*Hudba Zuzany Lapčíkové mě ovlivnila natolik, že jsem tu inscenaci ještě obohatil o motiv mrtvého dítěte.*“⁷⁶ Tato postava, byť absentující v původní předloze, do děje zapadla a umožnila režisérovi vyjádřit jeho představu o charakteru hlavní postavy a jejích motivací. Rekvizity v podobě jednoduchých hraček, typově podobných starým valašským, které dítě do hry přináší, také akcentují folklorní ukotvení dramatu.

Vedle hudební složky se v inscenacích Dušana Sitka výrazně projevovala také stránka vizuální. Ta je u ochotnických divadelních spolků obecně velmi ovlivněna rozpočtem určeným pro vznik daného projektu, takže je úkolem každého režiséra působícího v této sféře skloubit své představy o vizuální podobě inscenace s možnostmi v rámci získaných financí. U příkladů exteriérového divadla byla podoba scény samozřejmě ovlivněna dispozicemi venkovního jeviště, umístěného v přírodním prostředí. Díky volnému prostoru kolem jeviště však vzniklo nové pole pro hereckou akci, která tak mohla být rozvíjena i v bezprostřední blízkosti diváků. Vizuální stránka pohádkových inscenací byla zase uzpůsobena dětskému publiku, to znamená, že pracovala s jednoduchou stylizací scény i kostýmů, srozumitelnou i nejmenšímu divákovi, jak lze vysledovat z dochovaných fotografií (viz. příloha).

⁷⁵ SOPROVÁ, Jana: 3xPRO. Rozhovor s Dušanem Sitkem. *Zpravodaj Jiráskova Hronova*, 2005, č. 6, s. 5.

⁷⁶ *Rozhovor s Dušanem Sitkem.*

Konkrétní projevy režijní poetiky Dušana Sitka bych ráda demonstrovala na příkladu dvou jeho inscenací **Maryša** a **Gazdina roba**, které byly úspěšné nejen divácky, ale dokázaly se prosadit i na dvou nejvýznamnějších českých přehlídkách amatérského divadla – na Národní přehlídce venkovských divadelních souborů Krakonošův divadelní podzim ve Vysokém nad Jizerou a na Festivalu evropského amatérského divadla Jiráskův Hronov. Tyto soutěžní přehlídky vždy byly vlivným nástrojem uměleckého vzestupu divadelních souborů. Jiráskův Hronov je pořádán pravidelně od roku 1931 v Hronově nad Metují. Původně byl pojat jako hold ochotnického hnutí Aloisu Jiráskovi, ale postupně se vyvinul v celostátní vzorovou přehlídku nejkvalitnějších inscenací spolků sdružených v Matici.⁷⁷

Hvozdenská inscenace klasického českého realistického dramatu **Maryša** Aloise a Viléma Mrštíkových je příkladem divadelního tvaru oceněného jak ze strany domácího a festivalového publika, tak i ze strany odborné kritiky přehlídky Krakonošův divadelní podzim a festivalu Jiráskův Hronov. Dle recenze představení **Maryši** ve Vysokém nad Jizerou byla tato inscenace charakterizována jasnou režijní koncepcí a stylem, který se projevoval ve všech jejích složkách, čímž se řadila nad běžný standard ochotnických představení. K úpravám, které Dušan Sitek během vzniku inscenace provedl, patřilo krácení především monologických částí textu, které sloužilo zrychlení temporytmu inscenace a zároveň neubíralo intenzitě dramatického sdělení: „*Základní příběh i přes výše uvedené úpravy je elementárně sdělen v určité lyricko-symbolické podobě o osudu Maryši. Napomáhá tomu již zmíněná jazyková úprava, ale hlavně výrazný režisérský rukopis, který tuto amatérskou inscenaci ve svém celku řadí nad běžný standard ochotnických představení.*“⁷⁸ Dalším rytmickým prvkem ovlivňujícím podobu inscenace byla hudební složka, která byla v některých částech nadřazena složce herecké. „*Herecká složka v inscenaci je však více*

⁷⁷ SCHERL, Adolf: *Cesty českého ochotnického divadla v samostatné republice 1918-1939*. In ČÍSAŘ, Jan: *Cesty českého amatérského divadla*. Cit. d., s. 113.

⁷⁸ ZAKOPAL, Dušan. Recenze *Maryša*. *Větrník*, 2000, č. 6, s. 2.

či méně potlačena a ve svém celku nedosahuje významu a postavení, které by jí při výkladu tématu přináleželo. Mnohdy jakoby režie absentovala na sdělení citových poloh či nálad prostřednictvím herců a upřednostňuje v daných situacích muzikální složku.“⁷⁹

V závěrečném slově poroty uveřejněném ve zpravodaji přehlídky Krakonošův divadelní podzim Větrník charakterizuje Jan Císař hvozdenskou **Maryšu** coby inscenaci, která překračuje psychologický realismus a celkově vyznívá spíše lyricky. Tento posun je patrný především v režisérově práci s hereckou složkou: *„tato scénická kompozice touto proměnou učinila herecké výkony jenom jednou ze součástí inscenace a nedovolila hercům, aby rozvinuli psychologickou kresbu jednotlivých postav.“⁸⁰* Navzdory všem úpravám však režisér inscenace zachoval plný rozsah výpovědi textové předlohy o zničeném životě mladé ženy a jasnými prostředky tento příběh přenesl na jeviště. Užití postupy možná vyžadovaly jiný divácký přístup, než na který je divák běžně u produkcí ochotnického divadla zvyklý, ale soudě dle hodnocení festivalových porot z Krakonošova divadelního podzimu i z Jiráskova Hronova šlo o zdařilou a emocionálně působivou inscenaci, jak píše například Jan Císař: *„Já si myslím, že představení je víc než slušné, je i inspirativní v řadě svých složek a především má ve své podobě velmi výrazný dopad na diváka, pokud tuto podobu přijme. Je třeba říci, že je to netradiční Maryša, takže divák s tím musí jít. Jakmile ale tuto podobu přijme, a já osobně jsem ji přijal, pak tato základní výpověď o zničeném lidském životě, s nímž se obchodovalo, tady nepochybně je, a to ve velmi výrazné podobě. Každopádně je to dobré*

⁷⁹ Tamtéž.

⁸⁰ CÍSAŘ, Jan. Závěrečné slovo poroty. *Větrník*, 21. 10. 2000, s. 7.

představení, které má v sobě jistou emocionálnost, a hlavně závěr je velmi silný a pro mě značně působivý.“⁸¹

Přestože režisér mírně potlačil obvyklou dominanci herecké složky v inscenaci, dramatická předloha v tomto případě nedovolovala její úplné zrovnoprávnění s ostatními prvky vzniklého jevištního tvaru. Svědčí o tom také režisérův pečlivý výběr herců pro obsazení titulních rolí, o nichž věděl, že dokážou ztvárnit postavy i v tak náročném dramatu. Dle jeho vlastních slov již od začátku počítal s konkrétními herci v některých rolích a odvíjel od nich svou koncepci. „*Kdybych nebyl přesvědčen o tom, že najdu to nejlepší obsazení, že najdu lidi, kteří budou slyšet na můj režisérský jazyk, nikdy bych do tohoto projektu nevstoupil. (...) Kdybych nebyl přesvědčen, že mám představitelku pro titulní roli, nikdy bych do toho nešel. Alena Vykopalová, se kterou jsem už pracoval v dřívější době, mne utvrdila v tom, že v ní vyrůstá velká charakterní herečka, na které je možné stavět repertoár.*“⁸² Důležitým aspektem vzniku (nejen) této inscenace Dušana Sitka byla vzájemná komunikace mezi ním a herci, kdy si režisér byl vědom toho, jak moc dávají neprofesionální herci do svého ztvárnění role vlastní pocity, myšlenky a zkušenosti. Vzájemná důvěra mezi Sitkem a souborem a porozumění jeho režijním záměrům byla tedy při vzniku inscenace primární a zákonitě musela vést k tomu, že i výsledný tvar působil uceleně a přesvědčivě.⁸³ Kromě Aleny Vykopalové v titulní roli dobové recenze vyzdvihují také výkon Jana Balajky v roli Francka a Stanislava Čmeláka v roli Lízala.

Zajímavostí je, že inscenaci kladně zhodnotil také režisér Jan Antonín Pitínský, který uvedl svou adaptaci tohoto dramatického díla o několik týdnů později na scéně Národního divadla, a který se premiéry ve

⁸¹ LANGER, Vlastimil: Porota ocenila přesvědčivé drama o zničeném lidském žití: Maryša hvozdenských divadelních ochotníků vyhrála celonárodní přehlídku. *Zlínský deník*, 2000, roč. 12, č. 247, s. 3.

⁸² SITEK, Dušan: *95 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 15.

⁸³ *Rozhovor s Dušanem Sitkem*.

Hvozdné zúčastnil: „*Hra je náročná i pro profesionálního herce. Smekám ale před Hvozdenskými, kteří se s ní vyrovnali velmi dobře. Představení bylo čisté, prosté, obyčejné, s ozvláštňujícími ozvuky tanců. Prožil jsem velmi příjemný večer.*“⁸⁴

Na inscenaci **Maryši** hvozdenský soubor žánrově navázal po pěti letech uvedením realistického dramatu Gabriely Preissové **Gazdina roba**. Výsledkem byl opět vizuálně i akusticky výrazný jevištní tvar, oproti **Maryši** však dává režisér svou koncepcí vyniknout více psychologii jednotlivých postav. Tento záměr je podpořen velmi kvalitními hereckými výkony členů souboru v čele s Alenou Balajkovou,⁸⁵ která opět ztvárnila hlavní roli. Režijní úprava činí z této postavy výchozí a dominující princip celé inscenace, která zároveň zosobňuje dramatickou ideu díla – každá postava je sama zodpovědná za své bytí. „*Eva této inscenace není obět. Svou situaci si způsobí sama, neboť neúprosně prosazuje svou vůli. Vezme si Samka, protože to chce a protože tak může ukázat celé vesnici svou hrdost, nezlomenost. Když se jí Samko nezastane před Mešjanovkou, odejde pyšně a bez váhání za Mánkem a trvá na tom, aby se vrátila domů nikoliv jako „gazdina roba“, ale jako jeho žena, a tím opět zvítězila nad celou vesnicí. Je to především příběh nezodpovědnosti, egoismu, přepjatého a vypjatého individualismu, které narazí na okolnosti, jež nemohou zdolat.*“⁸⁶ Postava Evy je záměrně svým egoismem a touhou „všem ukázat“ až nesympatická. Její představitelka Alena Balajková tuto polohu dokázala ztvárnit a zároveň své postavě zachovala rozměr tragické hrdinky, která divoce, ale nakonec marně bojuje proti svému předurčenému osudu. „*Je vnitřně bohatá, citlivá i*

⁸⁴ LANGER, Vlastimil. Maryša roztleskala vyprodaný hvozdenský sál. *Moravský den*, 12. 10. 1999, s. 12.

⁸⁵ Alena Balajková, rozená Vykopalová, ztvárnila mimo jiné titulní postavu Maryši ve stejnojmenné hvozdenské inscenaci – viz. strana 36.

⁸⁶ CÍSAŘ, Jan: Krakonošův divadelní podzim jako přehlídka komediální zábavy. *Amatérská scéna*, 2004, č. 6, s. 13.

citová, až nepříjemně hrdá a obtížně komunikativní. Své repliky ze sebe vytrhává v opakující se kadenci. Smrtí dítěte ztrácí poslední kotvu. Ano, postavě v tomto pojetí snad opravdu ze světa do srdce vchází jen bolest. Je sebestředná, umanutá, prosazující své cíle snad natruc všem. Ano, ona si své pasti připravuje sama.“⁸⁷

Také další postavy přinesly poněkud netradiční pojetí, i když opět zůstal jasný a čitelný základní konflikt citu a společenských bariér, které brání naplnění vztahu hlavních postav. „*Mánek Jana Balajky dobře těží z rozporu mezi chlapským zevnějškem a slaboštvím postavy, pozoruhodný výklad nabízí Libuše Voráčová pro Mešjanovku – namísto tradiční tvrdé a hrdé selky ji hraje jako potměšile nasládlou dobračku, která své jedovatosti rozdává jako špatně vypečená cukrátko. Tomuto laskavému teroru se ale podléhá daleko rychleji a nebezpečněji než furiantské pýše.*“⁸⁸

Vizuální stránka inscenace respektovala prostředí i dobu dramatu, takže na scéně se nacházely převážně scénografické prvky folklorního charakteru,⁸⁹ s nimiž korespondovaly také kostýmy ušité podle originálních krojů. Jednoduchou scénu sestávající se ze dvou bílých stěn doplňoval velký bílý kruh na horizontu a kromě výstupů dramatických postav dění obohacovaly také dva taneční páry.⁹⁰

Symbolické ztvárnění mimotextových výrazových prostředků bylo charakteristickým znakem této inscenace, z toho nejvýraznějším metaforickým vyjádřením se stala postava malé holčičky.⁹¹ „*Pokud vím, docházelo v průběhu repríz k vývoji metaforické roviny, nejvýraznější*

⁸⁷ LAURIN, František. Byli lidé byli...Recenze na Gazdinu robu, *Zpravodaj Jiráskova Hronova*, 2005, č. 6, s. 4.

⁸⁸ HRDINOVÁ, Jarmila: Byli lidé byli, ale se minuli...Recenze na Gazdinu robu. *Zpravodaj Jiráskova Hronova*, 2005, č. 6, s. 5.

⁸⁹ Tamtéž.

⁹⁰ *Rozhovor s Dušanem Sitkem.*

⁹¹ Viz strana 34.

*zůstává holčička, symbol čistoty a snad i obraz mrtvé dcerky lákající Evu ke skoku do života bez bolesti.*⁹²

Obě tyto inscenace patří k nejvýraznějším divadelním událostem v historii Kroužku a svědčí také o vysokém vkladu, který Dušan Sitek coby režisér do své práce s tamějším souborem vložil. I v případě adaptování klasických divadelních textů se vždy snažil o uplatnění své vize, popřípadě vlastních interpretací předloh, a zároveň o skloubení těchto představ s možnostmi členů hereckého souboru. Lektorská práce se souborem je další kapitolou v historii působení Dušana Sitka ve Hvozdné.

⁹² LAURIN, František. Byli lidé byli...Recenze na Gazdinu robu. Cit. d.

4.4. Činnost herecká a lektorská

Dalším aspektem spolupráce Dušana Sitka s hvozdenkými ochotníky bylo herectví, myšleno nejen ve smyslu samotného účinkování v řadě vlastních inscenací, ale i ve smyslu dramatické výchovy. Coby vystudovaný herec již od počátku svého působení ve Hvozdné učil členy souboru mluvě a pohybu na jevišti. Každá inscenace vzniklá pod vedením Dušana Sitka svědčila o hereckém a pěveckém nadání, kterým valná většina členů souboru disponuje, z nichž však výše popsané inscenace **Maryša** a **Gazdina roba** a dále také **Motýli** či **V hodině rysa** patřily k vrcholu této tvůrčí spolupráce mezi režisérem a herci.

Prvním kritériem pro posouzení tvůrčí snahy souboru jsou záznamy o počtech repríz, z nichž lze vyčíst, že některé hry se na repertoáru Kroužku držely i několik let a stále se těšily velkému diváckému ohlasu.⁹³ Dalším kritériem jsou písemná hodnocení hvozdenkých inscenací prostřednictvím recenzí z přehlídek a festivalů, jichž se soubor často účastnil. Již první inscenace Dušana Sitka ve Hvozdné – **Filozofská historie**, která se v květnu 1986 představila na krajské přehlídce v Němčicích nad Hanou, byla porotou oceněna v kategorii hereckých výkonů a cenu si odnesli hned dva herci souboru Jan Žák a František Zlámal. Kritikou velmi kladně hodnocené výkony podávali například Alena Vykopalová a Jan Balajka v inscenacích **Maryša**, **Gazdina roba** nebo **Motýli** a Kristina Sitková v inscenaci **V hodině rysa**. Kromě přehlídek amatérského divadla v Napajedlích, Slavičíně a Luhačovicích se soubor pravidelně účastnil Krajské přehlídky Hanácký divadelní máj v Němčicích nad Hanou, odkud také třikrát postoupil na národní přehlídku ve Vysokém nad Jizerou a zde byl dvakrát navržen na postup na festival Jiráskův Hronov.

V neposlední řadě je třeba uvést také časté výjezdy a pohostinská představení v okolí Hvozdné, které soubor za dobu režijního působení

⁹³ SITEK, Dušan: *100 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 13.

Dušana Sitka absolvoval. Členové Kroužku tak měli možnost představit svou tvorbu například ve Zlíně, v Luhačovicích nebo v Brumově a nabyt tak určité jistoty i mimo domácí jeviště. Tyto zkušenosti pak jistě měly pozitivní vliv i na kvalitu představení odehraných na přehlídkách a festivalech a tím pádem také na výsledném hodnocení kritiky a diváků.

4.5. Organizační činnost

Organizační přínos Dušana Sitka v souvislosti s činností Kroužku lze vysledovat ve dvou hlavních směrech: první spočíval především v pořádání mimodivadelních aktivit, které doprovázely divadelní události (karnevaly, zdobení vánočního stromečku atd.), druhý směr představuje Hvozdenký měsíc plný pohádek. Nápad založit tuto nesoutěžní přehlídku divadla pro děti se zrodil z potřeby většího prostoru pro prezentaci divadelní tvorby pro dětské publikum, která zaujímá v dramaturgii většiny českých přehlídek ochotnického divadla pouze okrajovou část.⁹⁴ Koná se od roku 2001 nepřetržitě každý květen a tuto kontinuitu si zakladatel přehlídky Dušan Sitek vykládá na jedné straně poměrně velkým počtem souborů, které se věnují tvorbě divadla pro děti a na straně druhé také velkou odezvou ze strany dětského publika.⁹⁵ Dětská porota je také jediným hodnotícím subjektem, posuzující inscenace této nepostupové přehlídky. Je složena ze žáků místní základní školy a kromě ocenění „Hlavní cena přehlídky“ dává návrhy na udělení cen za nejlepší ženský a mužský herecký výkon a podobně.⁹⁶ Specifikem této přehlídky je nejen plný týden jejího trvání, ale také četnost mimodivadelních aktivit, které jsou pro návštěvníky – především ty dětské – připraveny. Během tohoto týdne jsou v obci organizovány průvody masek, výtvarné vernisáže nebo keramická dílna pro dětské účastníky. K nejnavštěvovanějším částem tohoto doprovodného programu patří již tradiční cesta pohádkovým lesem a následný dětský karneval.⁹⁷

⁹⁴ BEZOUŠKOVÁ, Simona: Hrát ve fracích není naše parketa. Rozhovor s Dušanem Sitkem. *Amatérská scéna*, 2005, č. 3, s. 66.

⁹⁵ SITEK, Dušan: *95 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 43.

⁹⁶ Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné. 2012. *Propozice přehlídky* [online, cit. 6. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.divadlohvozdna.cz/wpcontent/uploads/2012/02/propozice2012.pdf>

⁹⁷ SITEK, Dušan: *95 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 43.

5. Vývoj divadelní činnosti Kroužku po odchodu Dušana Sitka

Pětadvacetiletá etapa spolupráce Dušana Sitka a hvozdenského ochotnického souboru skončila v letních měsících roku 2010, kdy herec ukončil i své angažmá v Městském divadle Zlín a přijal pracovní nabídku pražského Divadla pod Palmovkou.⁹⁸ Na režijním postu ve Hvozdné jej částečně vystřídal Jan Nejedlý, který zde již inscenoval hry **Sluha dvou pánů** (1996) a **Lucerna** (1999). Dá se říci, že z hlediska dramaturgie se Jan Nejedlý poměrně zásadně vymezuje vůči předchozí etapě a se souborem zatím vytvořil adaptace tří konverzačních komedií **Vydrž, miláčku, Divadlo bude** a **Když se zhasne**. Tato linie zápletkových her plných gagů a situačního humoru se zcela liší od předchozích třech dramaturgických směrů, nastolených během působení Dušana Sitka ve funkci režiséra hvozdenského souboru, a spíše se přiklání k běžnější produkci českých ochotnických spolků. Naopak inscenací **Starci na chmelu**, která měla premiéru 2. září 2011, se opět obnovuje tradice exteriérového divadla v areálu myslivecké chaty Lovka a stejně jako u většiny předchozích zde hraných inscenací jde o žánr muzikálu.⁹⁹ Výhledově se režisér dle vlastních slov chce zaměřit spíše na divadlo pro dospělého diváka, ale při výběru skladby repertoáru bere v potaz přání členů souboru a aktivitu ostatních režisérů.¹⁰⁰

Na předchozí dramaturgické tendence režijně navazují mladí členové souboru, kteří zkušenosti s ochotnickým divadlem načerpali ještě v době působení Dušana Sitka ve Hvozdné. Správně odhadli význam zastoupení

⁹⁸ *Rozhovor s Dušanem Sitkem.*

⁹⁹ *Starci na chmelu* [online]. Divadlo Hvozdná [citováno 11. 4. 2012]. Dostupné z WWW: <http://www.divadlohvozdna.cz/starci-na-chmelu/>.

¹⁰⁰ *Z e-mailové korespondence s Janem Nejedlým ze dne 11. 4. 2012.* Písemný záznam, uložen v osobním archivu autora této práce.

divadelních her pro děti v repertoáru divadla a pokračují v této linii pohádkovými inscenacemi **Mrazík** (režie Jakub Henzelý) a **O spanilé Barunce** (režie Tereza Řeháčková). Rovněž uvedení pásma písniček a výstupů Jiřího Suchého a Jiřího Šlitra pod názvem **Recitál S+Š** koresponduje s druhou dramaturgickou linií zavedenou Dušanem Sitkem. Kromě přehlídky Hvozdenský měsíc plný pohádek Kroužek dále udržuje i tradiční mimodivadelní aktivity s ní spojené jako pohádkový les, karneval nebo zpívání u stromečku při příležitosti oslav vánočních svátků. Nadále bude také využíván areál chaty Lovka pro účely letních exteriérových představení, které se každoročně těší velké oblibě diváků z Hvozdne a jeho okolí.¹⁰¹

¹⁰¹ Z e-mailové korespondence s Janem Nejedlým ze dne 11. 4. 2012.

Závěr

Ve své bakalářské diplomové práci jsem se pokusila detailněji přiblížit pětadvacetileté období činnosti Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné, které bylo ovlivněno působením profesionálního herce Dušana Sitka ve funkci režiséra ochotnického souboru.

V úvodu práce jsem se snažila nastínit kulturní a společenské poměry v obci Hvozdná, ze kterých poté vzešla iniciativa k založení ochotnického divadelního spolku, a dále okolnosti této události. Dalším mým cílem bylo nastínit vývoj v činnosti Kroužku, jenž byl často ovlivněn celostátními politickými a společenskými událostmi, které těžce zkoušely nadšení ochotnických divadelníků. Největší zkouškou byly v tomto ohledu politické změny počátku padesátých let, následkem kterých Kroužek přišel o veškerý majetek včetně budovy divadla a až do převratu v roce 1989 byl nucen fungovat pod správou MNV. V této kapitole jsem se také snažila přiblížit podobu repertoáru a jeho proměn, kterými prošel do roku 1985, abych jej poté mohla srovnat s jeho vývojem po příchodu Dušana Sitka.

Hlavní část své práce jsem věnovala rozboru dramaturgických a režijních postupů, které Dušan Sitek uplatňoval během svého působení ve hvozdenském divadle. Srovnala jsem změny v dramaturgickém směřování oproti předchozím etapám historie Kroužku a vyhodnotila coby výrazný přínos v kontextu celkového vývoje činnosti spolku zavedenou linii divadla pro děti, posílenou ještě založením vlastní nepostupové přehlídky Hvozdenský měšec plný pohádek, a ambiciózní linii reprezentovanou zejména uvedením vesnických dramát **Maryša** a **Gazdina roba**. Na těchto dvou inscenacích jsem se pokusila demonstrovat hlavní rysy režijní poetiky Dušana Sitka a jeho tvůrčí přínos viditelný při tvorbě inscenace i ve výsledné podobě jevištního tvaru. V závěru své práce jsem se pokusila charakterizovat současnou situaci ve hvozdenském divadle po odchodu Dušana Sitka z hlediska vlivu jeho režijních a dramaturgických postupů na další činnost spolku.

Anotace

Jméno a příjmení: Zuzana Řezníčková

Název univerzity a fakulty: Univerzita Palackého Olomouc, Filozofická fakulta

Název katedry: Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

Název bakalářské diplomové práce: Režijní a dramaturgická činnost Dušana Sitka v Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Tatjana Lazorčáková, Ph.D.

Počet znaků: 77 289

Počet příloh: 5

Počet titulů použité literatury: 14

Klíčová slova: ochotnické divadlo, Hvozdná, Dušan Sitek, režijní postupy, dramaturgické postupy

Anotace:

Tato bakalářská diplomová práce se zabývá historií a vývojem Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné u Zlína. Zejména se soustředí na období mezi lety 1985 a 2010, kdy zde coby režisér působil profesionální herec Dušan Sitek. Cílem práce je nastínit jeho dramaturgický a režijní přínos z hlediska celkové historie spolku, popsat změny oproti předchozí tvorbě a jejich vliv na další činnost Kroužku po odchodu Dušana Sitka.

Annotation

Name and Surname: Zuzana Řezníčková

Name of the University, Department: Palacký University Olomouc,
Department of Theatre, Film and Media Studies

Title of diploma thesis: Dramaturgical and directorial activities of Dušan Sitek in The Society of Amateur Theater Hvozdná

Leading: Doc. PhDr. Tatjana Lazorčáková, Ph.D.

Number of characters: 77 289

Number of used literature: 14

Keywords: amateur theater, Hvozdná, Dušan Sitek, dramaturgical activities, directorial activities

Characteristic:

This bachelor thesis is dealing with the history and development of The Society of Amateur Theater Hvozdná nearby Zlín. In particular, it focuses on the period between 1985 and 2010, when a professional actor Dušan Sitek worked there as a director. The aim of this thesis is to describe his dramaturgical and directorial activities in terms of overall history of The Society, describe the changes from previous work and their impact on other activities after Dušan Sitek left Hvozdná.

Přílohy

1. Celkový přehled vzniklých divadelních inscenací Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné do roku 1985

1909: Šamberk František Ferdinand: Palackého třída č. 27 (režie: J. Prášil, F. Berger)

Dvořák Antonín: Tvrdé palice (režie: J. Prášil, F. Berger)

Poláček Jan: Trestanci na Špilbergu

Bittner A.: Jen moudře

Staněk V.: Jiná krev

1910: Kühnl Jan: Ona něco ví

Kotzebue August von: Zmatek nad zmatek

1912: Šlechta J. E.: Hospodář a výměnkář

1913: Raupach A.: Mlynář a jeho dítě

1914: Malloch P. M.: Černé oči

1916: Zoder Jindra: Kříž u potoka

1917: Mervart Josef: Na statku a v chaloupce

1918: Krásnohorská Eliška: Přišla do rozumu

1919: Pan farář a jeho kostelník (r. F. Berger)

K. E.: Otče náš

Weis. K.: Lešetínský kovář

Horečka František: Ondráš, pán Lysé hory (r. František Berger)

1920: Bogner Adolf: Pytlák Martin

Karas J. F.: Na rodné hroudě

Zeyer Julius: Radúz a Mahulena (r. František Berger)

Stěžerský V.: Dražba na nevěstu

Bogner Adolf: Hrobníkův syn

1921: Pešková Eliška: Furiant

Šváb-Malostranský Josef: Z manželského ráje

Skružný J.: Hříšnice

Bogner Adolf: Úděl sirotka

- Skružný J.: Románek v horách
- 1922: Mistr Bedrník a jeho chasa
Skružný Josef: To byla noc
Stěžerský V.: Dražba na nevěstu
Štolba: Závěť
Rossegger P. R.: V den soudu
- 1923: Kneisel Rudolf: Chudý písničkář
Teta mistra Šticha
Gruber L.: Sedlák křivopřísežník
Štolba Josef: Vodní družstvo
- 1924: Erckmann Emile: Tvrdohlavci
Kratz Kurt: Rozvedený pán
Bogner Adolf: Černé jezero (r. J. Bednařík)
Birch-Pfeifferová Charlotta: Zvoník u Matky boží (r. J. Bednařík)
- 1925: Sokol-Tůma F.: Pasekáři
Šamberk F. F.: Jedenácté přikázání
Mařík Ruda: Co způsobil zákon na ochranu nájemníků
Fořt Karel: Návrat českého legionáře
Fořt Karel: Návrat k přírodě
Kotzebue August von: Žebračka a její syn
- 1926: Jirásek Alois: Vojnarka (r. A. Bednařík)
Magdaléna
Sokol-Tůma František: Staříček Holuša
Vyleťal Valdemar: Jidáš (r. A. Bednařík)
Vožický F. P.: Existenční minimum
- 1927: Jirásek A.: Otec
Rozmajryn
Prokop Karel V.: Jánošík (r. L. Machalíček)
Karel Josef: Oběť
Nestroy Johann Nepomuk: Lumpácivagabundus
Schäfer Otomar: Kočka a pes
- 1928: Sokol-Tůma F.: Soucit

- Pešková Eliška: Cigánka a její děti
Hlavatý František: Mlsní kocouři
Birch-Pfeifferová Charlotta: Zvoník u Matky boží
Kühnl Jan: Psohlavci
Balda J.: Fa Piškot, Čaplin a spol.
Balucký M.: Honba muže
- 1929: Fingal Petr: Hrany
Šamberk F. F.: Palackého třída č. 27
Šamberk F. F.: Karel Havlíček
Stěžerský Václav: Lucifer
- 1930: Manželské starosti (J. Bednařík)
Beran Jan: Za roboty (r. J. Bednařík)
Pospíšil Otokar: Za cizí hříchy (r. J. Bednařík)
Fořt K.: Tulácká krev (r. J. Malachta)
Karas J. F.: Kostnické plameny
Fořt K.: Kráska ze Šumavy (r. J. Malachta)
Veselý Miloš: Tulák Mirko (r. J. Bednařík)
Šulc Václav: Prodaný ženich
Nušič Branislav G.: Pustina
- 1931: Librova nevěsta
Loučenský M.: Potkalo ji štěstí
Fořt K.: Kouzlo mládí se zpěvy (r. J. Bednařík, J. Malachta)
Hegner Edvard: Průboj
Horečka František: Ondráš, pán Lysé hory
Dubovský O. – Horáček J.: Na manželské frontě klid (r. J. Bednařík)
Jirásek A.: Lucerna
- 1932: Rudolf Pavel: Děvčátko z hájovny (r. J. Navrátil)
Sokol-Tůma F.: Hyeny
Robl Rudolf: Zvony
Fořt K.: Z českých mlýnů (r. J. Navrátil)
Vrchlický Jaroslav: Noc na Karlštejně
Piskoř Karel: Herakles versus puma

- 1933: Preissová Gabriela: Její pastorkyňa (r. R. Navrátilová)
 Laška František: Tatíček jde na manévry (r. J. Zapletal, F. Grégr)
 Dubovský O. – Horáček J.: Na manželské frontě stávka (r. F. Grégr)
 Vrána Miroslav: Ferda šéfem (r. J. Zapletal, F. Grégr)
 Tyl Josef Kajetán: Strakonický dudák (r. J. Bednařík, J. Navrátil)
- 1934: Balda Jiří: Já se ženit nebudu (r. J. Bednařík)
 Branald Richard – Branaldová Ada: Naše tchyně odzbrojuje (r. A. Šmajdler)
 Rajská-Smolíková Božena: Zemský ráj to na pohled (r. J. Bednařík, J. Navrátil)
 Jirásek A.: Psohlavci (r. J. Bednařík, A. Šmajdler)
 Rudolf Pavel: Husopaska se zpěvy (r. A. Šmajdler, J. Navrátil)
 Vrána Václav: Plavci na Volze (r. J. Bednařík)
- 1935: Vrána V.: Láska na pomstu mocnější (r. J. Bednařík)
 Balák K.: Madlenka z kovárny se zpěvy (r. A. Baran, J. Navrátil)
 Rudolf Pavel: Naši baráčníci (r. J. Bednařík, J. Navrátil)
 Suk A. A. – Dubovský O.: Trampoty hajného Klobáska (r. J. Bednařík)
 Balák Karel: Srdíčko z lásky se zpěvy (r. V. Sokol, J. Navrátil)
- 1936: Dubovský O.: Až vstaneme z mrtvých (r. V. Sokol)
 Růže ze Sibíře (r. L. Machalíček, J. Navrátil)
 Kořistníci (r. J. Bednařík)
 Fořt Karel: Staří záletníci
 V manželské kleci (r. J. Bednařík)
- 1937: Doudlebský J. L.: Tulák (r. J. Zapletal, J. Navrátil)
 Čapek Karel: Bílá nemoc (r. J. Krejčí)
 Langer František: Jízdní hlídka (r. J. Zapletal)
 Novák Kamil: Kde mám svého tátu (r. J. Zapletal)
 Fořt Karel: Slečinka z bílého záměčku (r. K. Lakomý, J. Navrátil)
- 1938: Veselý Miloš: Kalné proudy (r. A. Březík, J. Navrátil)
 Labuť a Tóna: Písnička srdce

- Grohmannová Sláva: V tom našem kostelíčku (r. A. Březík, J. Navrátil)
- 1939: Vladyka Alfred: Český sedlák nezradí (r. K. Lakomý)
 Beneš – Pavlík: Na tý louce zelený (r. J. Zapletal, F. Krušina, J. Navrátil)
- Werner Vilém: Lidé na kře (r. A. Šmajdler, F. Krušina)
 Piskoř Karel: Svátek věřitelů (r. A. Březík)
- 1940: Beneš Jára – Pavlík Karel: Za naší salaší (r. A. Šmajdler, F. Krušina)
 Langer František: Velbloud uchem jehly (r. J. Zapletal)
 Neff Vladimír: Pokušitel (r. F. Krušina)
 Stěžerský V.: Dražba na nevěstu (r. A. Šmajdler, J. Navrátil)
- 1941: Piskáček Rudolf: Perly pany Serafínky (r. L. Machalíček, J. Navrátil)
 Svoboda F. X.: Poslední muž (r. O. Berger)
 Štolba J.: Staré hříchky (r. L. Machalíček)
- 1942: Hora Jiří: Bartova pomsta (r. L. Machalíček)
 Nižkovský Ruda: Dvě srdce na prodej (r. J. Krejčí, J. Navrátil)
 Sokol-Tůma F.: Pasekáři (r. L. Machalíček)
 Šamberk F. F.: Palackého třída č. 27 (r. J. Krejčí)
 Bílý Jaroslav: Žena, kterou jsem zdědil (r. L. Machalíček, J. Krejčí)
- 1943: Nauč se synečku hospodařit (r. R. Navrátilová, J. Navrátil)
 Lounský H. G.: Liduška z pastoušky (r. L. Machalíček, J. Navrátil)
 Jírová Květoslava: Čert a švec (r. R. Navrátilová, J. Navrátil)
 Grmela Jan: Pudřenky (r. J. Krejčí)
 Kubík Josef: Majdalenka (r. L. Machalíček, J. Navrátil)
- 1944: Svoboda F. X.: Směry života (r. F. Krušina, A. Šmajdler)
 Balák Karel: Princezna z cirkusu (r. J. Krejčí, F. Mareček, J. Navrátil)
- 1945: Stroupežnický Ladislav: Na valdštejnské šachtě (r. J. Zapletal)
 Nižkovský Ruda: Podhorský grunt (r. L. Machalíček)
- 1946: Stroupežnický L.: Naši furianti (r. L. Machalíček)
 Scheinpflugová Olga: Okénko (r. R. Navrátilová)
 Scheinpflugová Olga: Guayana (r. L. Machalíček)

- Fořt K.: Z českých mlýnů (r. A. Šmajdler, J. Navrátil)
- 1947: Kvapil Jaroslav: Oblaka (r. L. Machalíček)
 Horský M.: Ženská vojna (r. L. Machalíček)
 Mecer J. – Vaňátko V.: Chlapci z rybářské uličky (r. V. Polášek)
 Barnáš Josef: Lidé v bouři (r. J. Zapletal)
 Doudlebský J. L.: Tulák (r. L. Machalíček, J. Navrátil)
- 1948: Šrámek Miloš: Jan Kroha (r. V. Polášek)
 Říha J.: Královský polibek (r. L. Machalíček)
 Pacák Luděk: Poslední zvonění (r. R. Navrátilová)
 Gogol N. V.: Revizor (r. V. Polášek)
- 1949: Dalibor C.: Stanice Gordian (r. V. Polášek)
 Pakosta Jan: Výchova mladé dámy (r. F. Mareček)
 Štěch Václav: Třetí zvonění (r. F. Mareček)
- 1950: Přátelství (r. F. Mareček)
 Razov Saša – Červený Jiří: Divá Bára (r. V. Polášek)
 Jirásek A.: Otec (r. F. Mareček, V. Polášek)
 Klicpera V. K.: Divotvorný klobouk (r. V. Polášek)
- 1951: Gogol N. V.: Ženitba (r. F. Mareček)
 Skalka Ján: Kozí mléko (r. V. Polášek)
 Krpata Karel R.: Hvězdy nad hradem (r. F. Mareček)
- 1952: Stroupežnický Ladislav: Zvíkovský rarášek (r. F. Mareček)
- 1953: Tyl J. K.: Strakonický dudák (r. V. Polášek, J. Navrátil)
- 1954: Tyl J. K.: Čert na zemi (r. F. Mareček)
- 1955: Čapek Karel: Matka (r. V. Polášek)
- 1956: Verner Jiří: Bohatý chudák (r. V. Polášek)
 Jirásek A.: Lucerna (r. F. Mareček)
 Tyl J. K.: Paní Marjánka, matka pluku (r. V. Polášek, J. Navrátil)
- 1957: Goldoni Carlo: Lhář (r. F. Mareček, J. Polepil)
 Hadrián z Římsů (r. V. Polášek)
 Jirásek A.: Pan Johanes (r. F. Mareček)
- 1959: Piskáček Rudolf: Perly pany Serafínky (r. V. Polášek, J. Navrátil)
- 1960: Tetauer Frank: Úsměvy a kordy (r. F. Mareček)

- Kornijčuk O. J.: Chirurg Platon Krečet (r. F. Mareček)
Molière: Scapinova šibalství (r. F. Mareček)
1961: Felix Adolf: Honza čaroděj (r. J. Vykopal)
1962: Havlásek Jan: Jakub Oberva (r. F. Mareček)
Stellfardův objev (r. J. Vykopal)
1963: Nestroy Johann Nepomuk: Lumpácivagabundus (r. J. Vykopal)
1964: Penzion Belvedere (r. J. Vykopal)
1972: Stroupežnický L.: Naši furianti (r. V. Polášek)
1973: Tyl J. K.: Kutnohorští havíři (r. V. Polášek)
1974: Zelenka Otto: Košilka (r. Z. Vašek)
1975: Strach Petr – Černá Jaroslava: Křižovatka svědomí (r. Z. Vašek)
1976: Molière: Lakomec (r. Z. Vašek, F. Mareček ml.)
1977: Čapek Karel: Loupežník (r. Z. Vašek, F. Mareček ml.)
Katajev Valentin: Ztřeštěná neděle (r. Z. Vašek, F. Mareček ml.)
1978: Zelenka Otto: Věčně tvůj (r. Z. Vašek, F. Mareček ml.)
1979: Tyl J. K.: Tvrdohlavá žena (r. Z. Vašek, F. Mareček ml.)
1980: Werich Jan: Teta z Bruselu (r. J. Juřina)
1981: Labiche Eugene: Slaměný klobouk (r. J. Juřina) ¹⁰²

¹⁰² POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*. Cit. d., s. 100-109.

Poznámka: U her, u kterých není uveden autor díla nebo režisér inscenace, se nepodařilo tyto informace dohledat.

2. Protokol o zapojení Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné do Osvětové Besedy.

Kroužek divadelních
ochotníků
ve

Hvozdná dne 22.8.1952.

H v o z d n é .

Rada MNV projednala dne 20.8.1952 Váš přípis ze dne 15.8.52 ve věci zapojení divadelního kroužku do Osvětové Besedy a usnesla se následovně:

Veškerý inventář i budova kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné bude pod správou Osvětové Besedy MNV.

Pokud se týká finanční otázky souhlasí rada MNV by finanční hotovost i vklady byly vedeny na kontě kroužku divadelním a bude sloužit pro pořízení divadelních pomůcek. Dále souhlasí rada MNV by divadelní kroužek neplatil při podnicích t.j. divadla do konce roku 1953 za otop a světlo při podnicích.

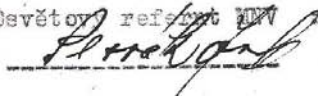
Rovněž nemá námitek rada MNV by do výboru Osvětové Besedy byli dva zástupci divadelního kroužku s podmínkou, že se divadelní kroužek zapojí do Osvětové Besedy, ne-li, nemůže mít zástupce ve výboru Osvětové Besedy.

Jiných výhrad rada MNV nepřipouští.

Osvětová Beseda bude plně zodpovědná za veškerou činnost kulturní i zábavnou v naší obci Hvozdné a podléhá kontrole Osvětovému referátu MNV.

Není přípustno by některý kroužek při Osvětové Besedě vlastnil nějaký inventář. Osvětová Beseda bude hospodářem veškerého majetku dosavadního kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

Osvětový referát MNV

Předseda MNV:

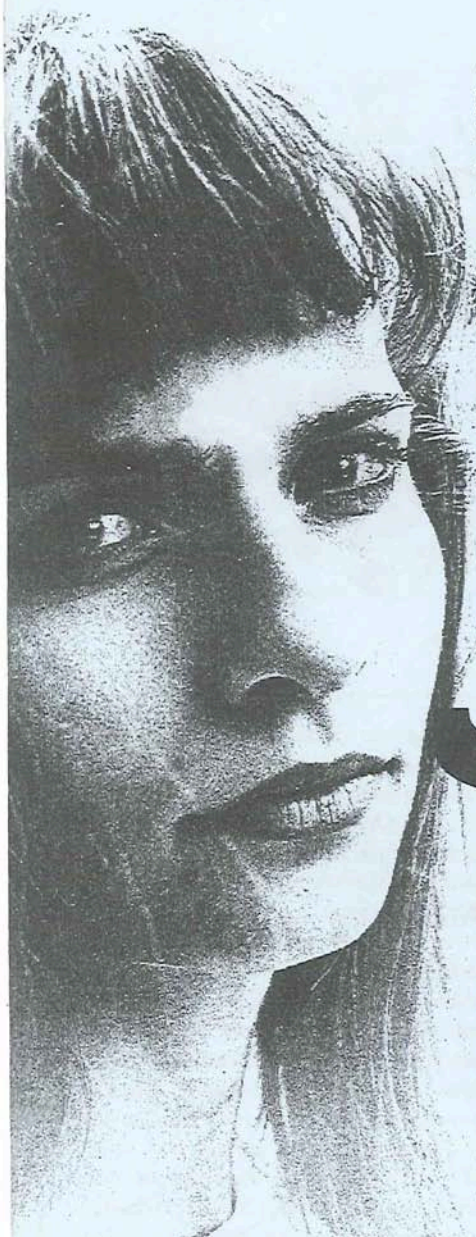
ČR-Moravský zemský archiv v Brně
Státní okresní archiv ve Zlíně

a

3. Fotografie z inscenace Sněhurka a sedm trpaslíků (2000)

4. Program k inscenaci Maryša (1999)

SVORNĚ A STÁLE VPŘED
90 LET
1909 1999
KROUZEK DIVADELNÍCH
OCHOTNÍKŮ VE HVOZDNĚ

MARYŠA

Alois a Vilém Mrštkové

**71. JIRÁSKŮV
HRONOV 2001**

**Celostátní mezidruhová
přehlídka amatérského
divadla s mezinárodní
účastí**

**Jiráskovo divadlo
7. srpna 2001
Hronov**

Drama o pěti dějstvích

*Věnováno 70. výročí otevření
Spolkového domu ve Hvozdné*

*Hraje: Kroužek divadelních
ochotníků ve Hvozdné*

*Režie a scénická úprava:
Dušan Sítek j.h.*

5. Fotografie z inscenace Maryša (1999)

Literatura

- BROUSIL, Antonín Martin: *Listy ochotníkům*. 1. vyd. Praha: Novina, 1942
- CÍSAŘ, Jan aj.: *Cesty českého amatérského divadla: vývojové tendence*. 1.vyd. Praha: IPOS, 1998.
- ČERNÝ, František (ed.): *Dějiny českého divadla III*. 1. vyd. Praha: Academia, 1977.
- ČERNÝ, František (ed.): *Dějiny českého divadla IV*. 1. vyd. Praha: Academia, 1983.
- NEKUDA, Vladimír aj.: *Zlínsko*. 1. vyd. Brno: Muzejní spolek, 1995.
- PAVLOVSKÝ, Petr aj.: *Teatrologický slovník*. 1. vyd. Praha: Libri, 2004.
- POLÁŠEK, VÍT: *90 let svorně a stále vpřed*. 1. vyd. Hvozdná: Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné, 1999.
- Sdružení pro Ottův slovník naučný: *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí. Díl 23*. Praha: Argo, 2000.
- SITEK, Dušan: *100 let svorně a stále vpřed*. 1. vyd. Hvozdná: TRINITAS, 2009.
- SITEK, Dušan: *95 let svorně a stále vpřed*. 1. vyd. Hvozdná: Kroužek divadelních ochotníků ve Hvozdné, 2004.
- SMAŽÍK, František: *Divadlo na vesnici*. 1. vyd. Praha: Ministerstvo zemědělství, 1948.
- STIBOR, Oldřich: *Cestou k ochotnickému jevišti*. 2. vyd. Olomouc: Krajský výbor KSČ v Olomouci, 1946.
- TALÍK, Vojtěch – RYDVAN, Jakub: *Ve službách Thalie: české divadlo ochotnické: soubor dokladových statí I, II*. 1. vyd. Olomouc: Vydavatelství a propagační podnik M. Talíková, 1944.
- VALENTA, Jiří – ŠRÁMKOVÁ, Vítězslava aj.: *Místopis českého amatérského divadla I*. 1. vyd. Praha: IPOS-ARTAMA, 2001.

Prameny

Státní okresní archiv Zlín – Klečůvka

NAVRÁTIL, Josef: *Obec Hvozdná – vlastivědný náčrt obce od nejstarších dob až do roku 1938*. Rukopis. Státní okresní archiv Zlín – Klečůvka. Fond Archiv obce Hvozdná. Nestránkováno.

Protokol o zapojení Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné do Osvětové Besedy. Státní okresní archiv Zlín – Klečůvka. Fond Archiv obce Hvozdná.

Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné

MACHALÍČEK, L.: Zápis z ustavující výborové schůze 31. 3. 1968. Hvozdná: Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

POLÁŠEK, Vít: Zápis ze schůze výboru „Kroužku“ konaná dne 17. 4. 1951. Hvozdná: Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

SEDLÁŘ, A.: Kniha protokolů výborových a členských schůzí od 7. 2. 1979 do 20. 9. 1989. Hvozdná: Archiv Kroužku divadelních ochotníků ve Hvozdné.

Periodika

BEZOUŠKOVÁ, Simona: Hrát ve fracích není naše parketa. Rozhovor s Dušanem Sítkem. *Amatérská scéna*, 2005, č. 3.

CÍSAŘ, Jan. Závěrečné slovo poroty. *Větrník*, 21. 10. 2000.

CÍSAŘ, Jan: Krakonošův divadelní podzim jako přehlídka komediální zábavy. *Amatérská scéna*, 2004, č. 6.

HRDINOVÁ, Jarmila: Byli lidé byli, ale se minuli... Recenze na *Gazdinu robu*. *Zpravodaj Jiráskova Hronova*, 2005, č. 6.

LANGER, Vlastimil. Maryša roztleskala vyprodaný hvozdenský sál. *Moravský den*, 12. 10. 1999.

LANGER, Vlastimil: Porota ocenila přesvědčivé drama o zničeném lidském životě: Maryša hvozdenských divadelních ochotníků vyhrála celonárodní přehlídku. *Zlínský deník*, 2000, roč. 12, č. 247.

LAURIN, František. Byli lidé byli...Recenze na Gazdinu robu, *Zpravodaj Jiráskova Hronova*, 2005, č. 6.

SOPROVÁ, Jana: 3xPRO. Rozhovor s Dušanem Sitkem. *Zpravodaj Jiráskova Hronova*, 2005, č. 6.

ZAKOPAL, Dušan. Recenze Maryša. *Větrník*, 2000, č. 6.

Osobní archiv autora práce

Rozhovor s Dušanem Sitkem. Byl pořízen autorem této práce 24. 2. 2012 v Praze. Magnetofonový záznam, uložen v osobním archivu autora této práce.

Z e-mailové korespondence s Dušanem Sitkem ze dne 20. 1. 2012. Písemný záznam, uložen v osobním archivu autora této práce.

Z e-mailové korespondence s Janem Nejedlým ze dne 11. 4. 2012. Písemný záznam, uložen v osobním archivu autora této práce.

Internetové zdroje

www.divadlohvozdna.cz

www.amaterskedivadlo.cz

www.divadelni-ustav.cz